

Baseline for FN's 17 Verdensmål i Sønderborg Kommune

Baseline - 2021

1 AFSKAF
FATTIGDOM

2 STOP
SULT

3 SUNDHED
OG TRIVSEL

4 KVALITETS-
UDDANNELSE

5 LIGESTILLING
MELLEM KØNNENE

6 RENT VAND
OG SANITET

7 BÆREDYGTIG
ENERGI

8 ANSTÆNDIGE JOBS
OG ØKONOMISK
VÆKST

9 INDUSTRI, INNOVATION
OG INFRASTRUKTUR

10 MINDRE
ULIGHED

11 BÆREDYGTIGE BYER
OG LOKALSAMFUND

12 ANSVARLIGT
FORBRUG
OG PRODUKTION

13 KLIMA-
INDSATS

14 LIVET
I HAVET

15 LIVET
PÅ LAND

16 FRED, RETFÆRDIGHED OG
STÆRKE INSTITUTIONER

17 PARTNERSKABER
FOR HANDLING

VERDENSMÅL
for bæredygtig udvikling

Index

Indholdsfortegnelse

Læsevejledning og struktur	3
Indledning, baggrund, Vores mål og kort beskrivelse af Verdensmålene	4
Mål 1	7
Mål 2	11
Mål 3	13
Mål 4	17
Mål 5	21
Mål 6	25
Mål 7	29
Mål 8	33
Mål 9	39
Mål 10	45
Mål 11	49
Mål 12	55
Mål 13	61
Mål 14	67
Mål 15	69
Mål 16	75
Mål 17	79

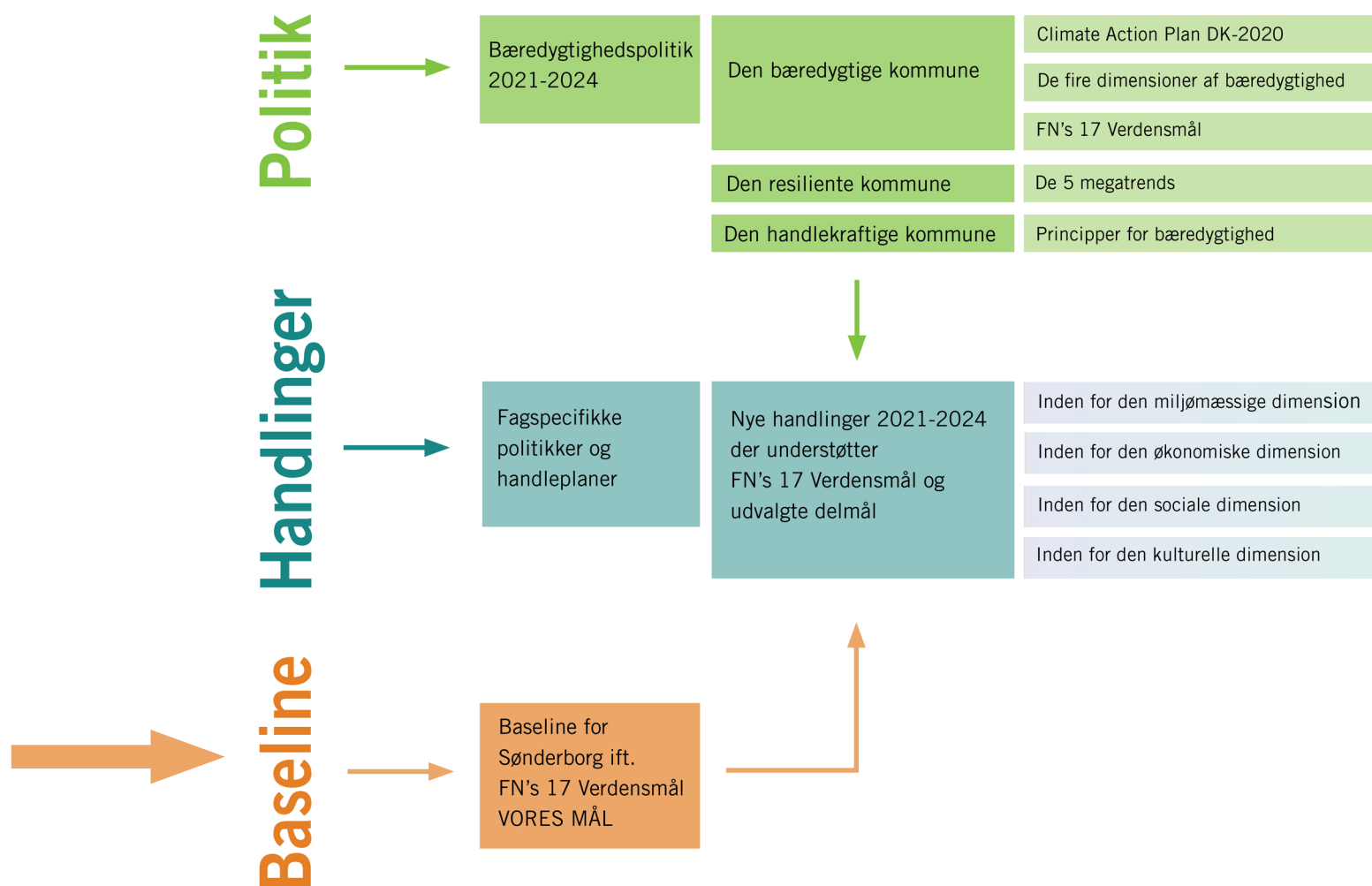
Bæredygtighedspolitikken 2021-2024 er en tværgående politik for Sønderborg Kommune. En tværgående politik betyder, at alle indsatser og handleplaner i kommunens forvaltninger og afdelinger skal følge Bæredygtighedspolitikken og knytte sig til de overordnede mål, der er opstillet i den.

Bæredygtighedspolitikken 2021-2024 er retningsgivende for fremtidige politikker og handleplaner og skal sammen med Baseline for FN's 17 Verdensmål danne grundlag for det fremtidige arbejde med bæredygtighed i Sønderborg Kommune og sikre at vi lever op til FN's 17 Verdensmål senest i 2030.

Læsevejledning og struktur

Bæredygtighedspolitik 2021-2024 skal sammen med Baseline for Sønderborg ifl. FN's 17 Verdensmål danne grundlag for fremtidige fagspecifikke politikker og handleplaner

Indledning og baggrund

INDLEDNING

Sønderborg Kommune ønsker at arbejde med bæredygtighed i forhold til fire dimensioner af bæredygtighed: Økonomiske, miljømæssige, sociale og kulturelle. Derudover er FN's 17 Verdensmål centrale målepunkter, herunder de udvalgte delmål og indikatorer. Vi skal måle på de indsatser vi igangsætter i forhold til Verdensmålene. Dette dokument beskriver FN's 17 verdensmål i en "sønderborgsk" kontekst. De data, der er anvendt, er lokale og beskriver, hvor er vi lige nu i Sønderborg Kommune.

Sønderborg Kommune har arbejdet med bæredygtighed i flere år. Siden 2007 har vi arbejdet målrettet med ProjectZero med visionen om CO₂-neutralitet i 2029. Sønderborg Kommune er med i netværket UNESCO Learning Cities, som arbejder med FN's 17 Verdensmål. Derfor har vi flere års erfaring og et solidt grundlag for at nå i mål med at skabe en bæredygtig kommune.

BAGGRUND FOR FN'S 17 VERDENSMÅL

FN's 17 Verdensmål for bæredygtig udvikling blev vedtaget af stats- og regeringsledere fra hele verden på et FN-topmøde i New York den 25. september 2015. Målene trådte i kraft den 1. januar 2016 og har til formål at sætte en mere bæredygtig kurs for udviklingen frem mod 2030. Konkret består Verdensmålene af 17 mål og 169 delmål. Delmålene gør Verdensmålene konkrete og handlingsorienterede.

De 17 Verdensmål forpligter bl.a. de 193 medlemslande i FN til at afskaffe fattigdom og sult, reducere ulighed, sikre god uddannelse og bedre sundhed, skabe anstændige jobs og bæredygtig økonomisk vækst og meget mere. Med Verdensmålene anerkendes det, at social, økonomisk og miljømæssig udvikling hænger tæt sammen med fred, sikkerhed og internationalt samarbejde.

EN NATIONAL OG LOKAL DAGSORDEN

I 2017 vedtog den daværende regering en national handlingsplan, der sætter rammerne for regeringens tilgang til og prioring af Verdensmålene. I handlingsplanen fremhæves det, at Danmark skal være et foregangsland, hvor styrkepositioner fremhæves. Verdensmålene forpligter nationerne i FN. Det er vi i Sønderborg Kommune klar til at leve op til.

Projektet "Vores Mål"

PROJEKTET "VORES MÅL"

Sønderborg Kommune har været en del af projektet "Vores Mål". "Vores Mål" er verdens første åbne Verdensmålsudviklingsprojekt og har til formål at fastlægge de supplerende danske indikatorer for verdensmålene. Dette arbejde har været et vigtigt grundlag for udarbejdelsen af Baseline for FN's 17 Verdensmål for Sønderborg Kommune.

Projektet er skabt i samarbejde med Danmarks Statistik og 2030-panelet og finansieret af Industriens Fond, Lundbeckfonden, Nordea-fonden, Realdania og Spar Nord Fonden. 2030-panelet er udpeget af Folketingets 2030-netværk og består af en række stærke profiler fra det danske samfund med kapacitet og viden om Verdensmålene i Danmark og globalt.

Gennem fem måneder har Danmarks Statistik besøgt seks byer i Danmark, for at samle input til, hvordan vi kommer i mål i Danmark – og ikke mindst, hvordan vi måler det. Sønderborg Kommune blev udvalgt til at være en af værtsbyerne sammen med Odense, Ålborg, København, Holbæk og Kalundborg.

I udviklingen og udvælgelsen af indikatorerne bygger Danmarks Statistik og ekspertgruppen på seks principper:

- Datatilgængelighed
- Pålidelighed
- Målbarhed
- Relevans
- Accept
- Ressourceforbrug.

METODE

Resultatet af projektet "Vores Mål" blev de nationale anbefalinger for FN's 17 Verdensmål i dansk kontekst. Disse anbefalinger er den grundlæggende basis for Sønderborg-udgaven, dog har vi mulighed for at udvide med lokale opgørelser, der har stor betydning for kommunen. Vi har ikke noget bestemt basisår for vores data. Der er anvendt de sidste offentlige data for hvert enkelte indikatorer. Der er ligeledes også foretaget afgrænsninger, så de samme indikatorer ikke står under flere mål. Der er hovedsagligt anvendt data fra Danmark Statistik og kommunens egne opgørelser.

OPBYGNING

- Hvert afsnit starter med de nationale formuleringer af Verdensmålet
- Præsentation af status, udfordringer og mål, som Sønderborg Kommune har i forbindelse med de enkelte Verdensmål. Herunder en række af de indsatser, som umiddelbart kan knyttes på det pågældende Verdensmål
- Udvalgte delmål, der har størst betydning for Sønderborg Kommune
- Valgte indikatorer samt data for disse indikatorer.
- Liste over hvilke politikker og handleplaner, der arbejder med Verdensmålet

Kort beskrivelse af Verdensmålene

Afskaf alle former for fattigdom i verden

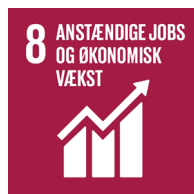
Sikre, at alle har adgang til pålidelig, bæredygtig og moderne energi, til en overkommelige pris

Handle hurtigt for at bekæmpe klimaforandringer og deres konsekvenser

Stop sult, opnå fødevarerikkerhed og forbedre ernæring samt fremme bæredygtigt landbrug

Fremme vedvarende, inklusiv og bæredygtig økonomisk vækst, fuld og produktiv beskæftigelse samt anstændigt arbejde til alle

Bevare og sikre og bæredygtig brug af verdens have og deres ressourcer

Sikre et sundt liv for alle og fremme trivsel for alle aldersgrupper

Bygge robust infrastruktur, fremme inklusiv og bæredygtig industrialisering og understøtte innovation

Beskytte, genoprette og støtte bæredygtig brug af økosystemer på land, fremme bæredygtigt skovbrug, bekæmpe ørkendannelse, standse udpining af jorden og tab af biodiversitet

Sikre alle lige adgang til kvalitetsuddannelse og fremme alles muligheder for livslang læring

Reducere ulighed i og mellem lande

Større fredelige og inkluderende samfund. Give adgang til retssikkerhed og opbygge effektive ansvarlige og inddragende institutioner på alle niveauer

Opnå ligestilling mellem kønnene og styrke kvinders og pigers rettigheder og muligheder

Gøre byer, lokalsamfund og bosættelser inkluderende, sikre, robuste og bæredygtige

Styrk det globale partnerskab for bæredygtig udvikling og øg midlerne til at nå målene

Sikre at alle har adgang til vand og sanitet, og at dette forvaltes bæredygtigt

Sikre bæredygtigt forbrug og produktionsformer

Verdensmål 1 Afskaffe alle former for fattigdom i verden

Verdensmål 1 har til formål at udrydde ekstrem fattigdom overalt og sikre finansieringen og en øget støtte til dette. Samtidigt er det et mål at halvere andelen af fattige i forhold til nationale standarder og sørge for social beskyttelse og lige ret til alle til økonomiske ressourcer og ejendom. Målet har desuden til formål at sikre de fattiges modstandskraft over for klimaændringer og klimarelaterede katastrofer.

STATUS

I Sønderborg Kommune tager vi udgangspunkt i en forståelse af relativ fattigdom. Der er aktuelt ingen national fattigdomsgrænse - derfor tager vi udgangspunkt i befolkningsgrupper med en relativ lav indkomst. Mange af disse borgere i Sønderborg Kommune må antages at være på overførselsindkomst. Derfor er fokus i Verdensmål 1 ledige borgere på de laveste overførselsindkomster, og på børns oplevede fattigdom.

UDFORDRINGER

Børnefattigdom skaber ulighed langt ind i voksenlivet. Hvor mange familier i Sønderborg Kommune oplever selv at de lever i relativ fattigdom og hvordan får vi borgere på kanten af arbejdsmarkedet til at blive selvforførende?

I lighed med andre kommuner har den gruppe borgere, der er uden for uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet, typisk udfordringer i forhold til fattigdom. Ikke alle har adgang til det gode liv, specielt de udsatte børn er udfordrede.

MÅL

I Sønderborg Kommune vil det at komme fattigdom til livs inden 2030 betyde at:

- færre skal vokse op i fattigdom
- det skal sikres, at alle har lige adgang til økonomiske ressourcer, ejendom og sociale sikringssystemer.

Det fremtidige arbejdsmarked skal være fleksibelt og rummeligt for de ledige, der er længere tid væk fra et job. For dem, der er tæt på et job, kræver det særlig tilrettelagt opkvalificering ud fra de lokale virksomheders behov for arbejdskraft.

I Sønderborg Kommune tager vi udgangspunkt i virksomhedernes behov og sikrer, at ledige uddannes og opkvalificeres ud fra disse behov. Vi vil sammen med virksomhederne være med til at gøre en forskel for udsatte medborgere. De skal gennem lønnede timer og småjobs få nye kompetencer, fornyet livsindhold, kvalitet og økonomisk råderum.

Vi skal gøre en forskel for:

- Sønderborg-områdets virksomheder
- de ledige tæt på job
- de ledige længere væk fra job
- udsatte børn, unge og deres familier.

Der skal være adgang til billige boliger i hele kommunen. Indsatser for børn, unge og deres familie er den generelle understøttende indsats i dagtilbud, skole og det specialiserede børne- og ungeområde.

Vi har i Sønderborg Kommune valgt 3 ud af 7 delmål:

1.1 - Omhandler hjemløse og borgere, der har modtaget § 85-støtte i eget hjem

1.2 - Omhandler borgere på offentlige ydelser

1.3 - Omhandler borgere i udsatte boligområder

Indikatorer og status Socialt udsatte

Delmål 1.1 og 1.2

1.1: Inden 2030 skal ekstrem fattigdom være udryddet for alle mennesker overalt i verden, for øjeblikket målt som mennesker, der lever for mindre end USD 1,90 om dagen.

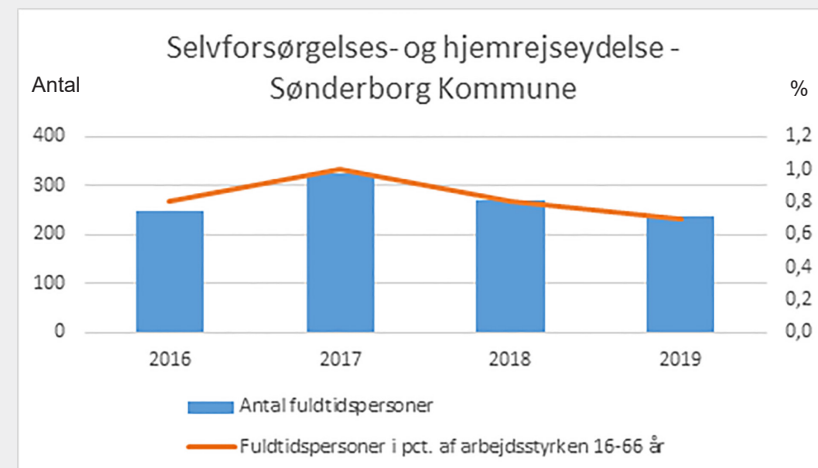
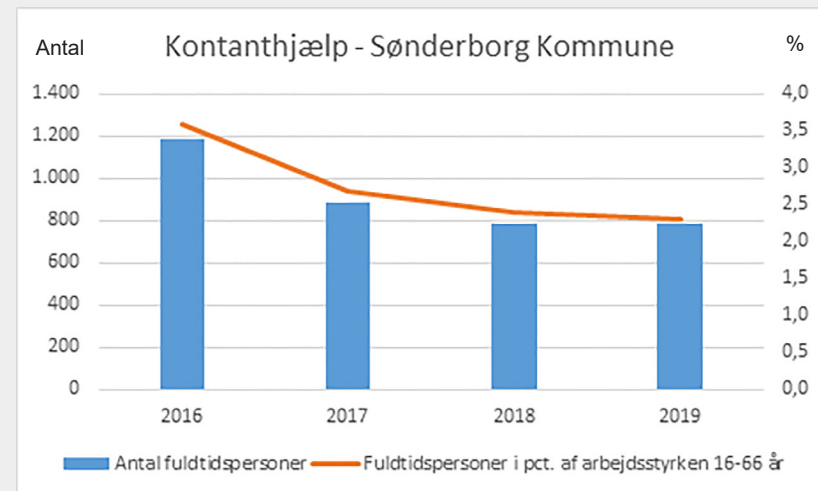
1.2: Inden 2030 skal andelen af mænd, kvinder og børn i alle aldre, som lever i fattigdom i alle dens dimensioner, halveres i henhold til nationale definitioner.

HJEMLØSE

- Antallet af **hjemløse i Sønderborg Kommune** er steget med 10 personer i 2017 til 45 i 2019. Af hjemløsetællingen i 2019 fremgår det at der er registreret 45 hjemløse. To på gaden, 34 på herberg, fire sofasovere, to på sygehus og tre uoplyste. Det svarer til 0,6 hjemløse i Sønderborg Kommune per 1.000 indbyggere. Kirkens Korshær driver to forsorghjem i Sønderborg Kommune. Herberget Alberta og Huset Alma, der er et midlertidigt opholdssted for unge hjemløse mellem 18 og 35 år. Sønderborg Kommune har siden 2017 i et samarbejde med Socialstyrelsen og Herberget Alberta arbejdet med Housing First-tilgang i forhold til hjemløshed.

BORGERE PÅ OFFENTLIGE YDELSE

- Antallet af **borgere på ydelserne kontanthjælp, uddannelseshjælp, integrationsydelse** er faldet i perioden 2016 til 2019. Der var i 2019 i alt 1.994 fuldtidspersoner, der har været på én af ydelserne. I 2016 var der 2.207 fuldtidspersoner. Det er et fald på knap 10 % over 4 år.

Indikatorer og status

Socialt udsatte

Delmål 1.3

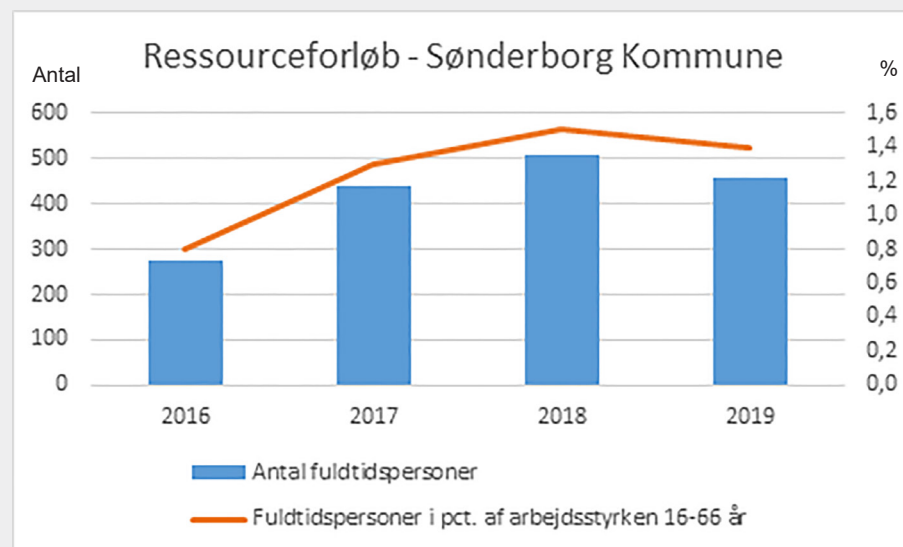
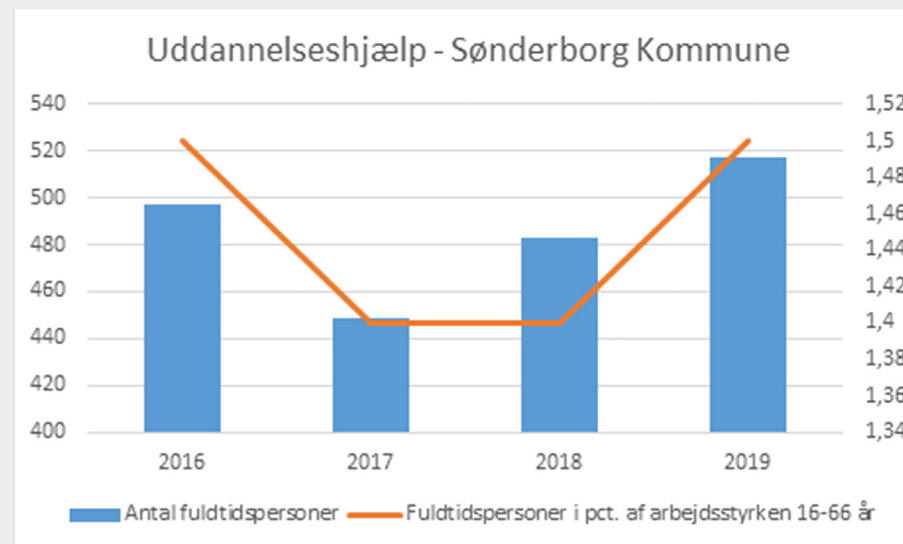
1.3: Der skal gennemføres nationalt tilpassede sociale sikringssystemer og foranstaltninger for alle, inklusiv nedre grænser, og inden 2030 skal der opnås en substantiel dækning af de fattige og de udsatte grupper.

DEN BOLIGSOCIALE HELHEDSPLAN

- Antal **ledige i de udsatte boligområder** var på 300 i 2019. Målet er, at antallet falder til 260 i 2021.
- Aktiveringsgraden for **ledige i de udsatte boligområder** var på 41% i 2019. Målet er 85% i 2021 og årene fremover.

RELEVANTE POLITIKKER OG HANDLINGSPLANER

- Socialpolitikken 2021 – 2024 ”Fælles om et liv med muligheder”
- Beskæftigelsespolitik 2019-2022
- Kommissorium: Flere i job eller uddannelse i udsatte boligområder
- Boligsociale helhedsplan

Indvielse af "Friheden" i 2021
- et værested for misbrugere i Sønderborg

Verdensmål 2

Stop sult, opnå fødevarerikkerhed og forbedret ernæring samt fremme bæredygtigt landbrug

Verdensmål 2 skal sikre, at alle, især de mest udsatte såsom børn under 5 år, gravide og ammende kvinder og ældre, har adgang til god og nærende mad året rundt. Målet handler ligeledes om at fordoble produktiviteten i landbruget, opretholde økosystemer og styrke tilpasningen til klimaændringerne. Derudover skal der sikres en opretholdelse af den genetiske diversitet af dyr og planter samt sikres en lige adgang til goder fra brug af genetiske ressourcer og viden. Endeligt skal målet sikre, at handelsrestriktioner og eksportstøtte til landbruget afskaffes.

STATUS

I Sønderborg Kommune er der en opmærksomhed på overvægt og sammenhængen mellem kost og motion hos både børn og voksne. Det arbejder man bl.a. med i Overvægtsklinikken, hvor der er fokus på børn i alderen 3-18 år og deres familier.

I Sønderborg Kommune er der omkring 550 husdyrbrug. Af dem er ca. 400 husdyrbrug erhvervsmæssige.

Ca. 60% af de erhvervsmæssige dyrehold er på mere end 75 dyreenheder og svin er den mest dominerende dyretype i kommunen.

UDFORDRINGER

I Sønderborg Kommune er over halvdelen af borgerne moderat eller svært overvægtige. Det kan skyldes en livsstil med bl.a. usunde kostvaner. Dette resulterer i kroniske- og livsstilssygdomme.

MÅL

Sønderborg Kommune vil "Det gode Liv" for alle borgere. Der skal være fokus på, at flest mulige borgere bliver selvforsørgende og dermed har råderum til sund mad mindst 3 gange om dagen til hele familien. Målet er folkesundhed og trivsel, hvor vi forebygger livsstilssygdomme og overvægt.

Handleplan for Fødevarer skal sikre, at rejsen mod CO₂-neutralitet i 2029 bl.a. sker ved hjælp af lokale og klimavenlige fødevarer og gennem den gode måltidskultur. Når der vælges lokale råvarer, der har et lavt klimaftryk i form af f.eks. sæsonens frugt og grønt, vil en sidegevinst være en sundhedsfremmende effekt.

Jordbrugserhvervet skal sikres gode udviklingsmuligheder, men udviklingen må ikke ske på bekostning af beskyttelsen af grundvandet, overfladevandet, særligt værdifuldt landskab og naturen.

Vi har i Sønderborg Kommune valgt 2 ud af 8 delmål:

2.2 - Omhandler fejlnærings og ernæringsbehov

2.4 - Omhandler fødevarer og klimainsats i landbruget

Indikatorer og status

Stop sult

Delmål 2.2 og 2.4

2.2: Inden 2030 skal alle former for fejlernæring udryddes, herunder skal de internationalt aftalte delmål for væksthæmning og afmagring hos børn under 5 år nås inden 2025, og ernæringsbehovet hos unge piger, gravide og ammende kvinder samt ældre mennesker skal håndteres.

2.4: Inden 2030 skal der sikres bæredygtige fødevarerproduktionssystemer og implementeres modstandsdygtige landbrugspraksisser, som øger produktivitet og produktion, medvirker til at bevare økosystemer, styrker kapaciteten for tilpasning til klimaforandringer, ekstreme vejrforhold, tørke, oversvømmelser og andre katastrofer, og som fremskynder forbedring af land og jordkvalitet.

ERNÆRING

- Antallet af **borgere med et usundt kostmønster** er steget. Andelen af overvægtige borgere i Sønderborg Kommune var 13,8% i 2010 og steget til 18,2% i 2017. Det er en tendens, der er gældende for hele regionen og på landsplan. Generelt har mænd et mere usundt kostmønster end kvinder. Et usundt kostmønster indebærer, at man spiser for lidt frugt, grønt og fisk og for meget mættet fedt.
- Andelen af **borgere, der spiser fastfood mindst én gang om ugen er steget**. I Sønderborg Kommune var der i 2017 14,6% af de adspurgte borgere der spiste fastfood mindst en gang om ugen. Det er en stigning på 1,9% siden 2013.

LANDBRUG

- Andelen af **landbrugsproduktionen fra økologisk landbrugsjord** er i 2018 på ca. 2.140 ha. i Sønderborg Kommune, hvor af hovedparten blev brugt til produktion af foder og planteproduktion.

RELEVANTE POLITIKKER, STRATEGIER, HANDLINGSPLANER

- Handleplan for Fødevarer – Sønderborg Kommune som klimavenligt fødevarerområde
- Værdighedspolitik 2019-2022
- Sundhedspolitikken 2019-2022

Verdensmål 3: Sikre et sundt liv for alle og fremme trivsel for alle aldersgrupper

Verdensmål 3 har til formål at styrke fysisk og mental helbred, reducere mødre- og børnedødelighed og udrydde epidemiske sygdomme og reducere dødsfald og sygdomme som følge af kemikalier og forurening. Samtidigt skal misbrug af bl.a narko, tobak og alkohol forebygges, mens der skal ske en halvering af dødelige trafikulykker. Der skal sikres adgang til familieplanlægning og sundhedsvæsen, og varslingen af katastrofer skal sikres tidligere. Sluttiligt skal der ske en mere effektiv styring og forebyggelse af helbredsrisici.

STATUS

I Sønderborg Kommune peger Verdensmål 3 især ind i de eksisterende udfordringer med overvægt og stress. Over halvdelen af borgerne er moderat eller svært overvægtige, mens flere og flere føler sig stressede eller nervøse i hverdagen. Samtidigt drikker stadig flere borgere mere alkohol end anbefalingerne. Graferne peger desværre i den forkerte retning i Sønderborg Kommune, når det kommer til den fysiske og mentale trivsel.

Vi har Sønderborg Kommune valgt 4 ud af 11 delmål:

3.4 - Omhandler fysisk og mental helbred

3.5 og 3.a - Omhandler alkohol, rygning og stofmisbrug

3.6 - Omhandler tilskadekomne i trafikken

UDFORDRINGER

I 2017 var der færre borgere i Sønderborg Kommune, der vurderede, at de havde et fremragende, vældig godt eller godt helbred end i 2010. I den nye Sundhedspolitik 2019-2022 sætter Sønderborg Kommune fokus på fem områder i det fremtidige sundhedsarbejde:

De fem områder skal ses i tæt sammenhæng, da de kan påvirke hinanden. Samtidigt er det centralt i fokusområderne, at alle uanset levevilkår, herunder borgere med fysisk og psykisk handicap, udsatte borgere, borgere i sårbare situationer og ældre, skal kunne leve et sundt liv. Ønsket med den nye sundhedspolitik er at vende udviklingen, så flere borgere holder sig fra tobakken, oplever god mental sundhed, er fysisk aktive, lever uden overvægt og har et godt liv trods kronisk sygdom.

MÅL

Målet skal nås ved at gøre sundhed nemmere, sætte tidligt ind i alle aldre og ved at skabe sammenhæng på tværs. Der skal således skabes de bedste rammer for, at borgerne oplever det sunde valg som det nemme valg i hverdagen. Med konkrete initiativer skal sundhed og trivsel fremmes, sygdom forebygges, og der skal sikres en rettidig indsats for kommunens borgere. For at sikre et fælles fokus på sundhed, skal der skabes sammenhæng på tværs af de mange aktører på sundhedsområdet.

Indikatorer og status Sundhed og trivsel

Delmål 3.4

3.4 Inden 2030 skal tidlig dødelighed, som følge af ikke-smitsomme sygdomme, reduceres med en tredjedel gennem forebyggelse og behandling, og mental sundhed og trivsel skal fremmes

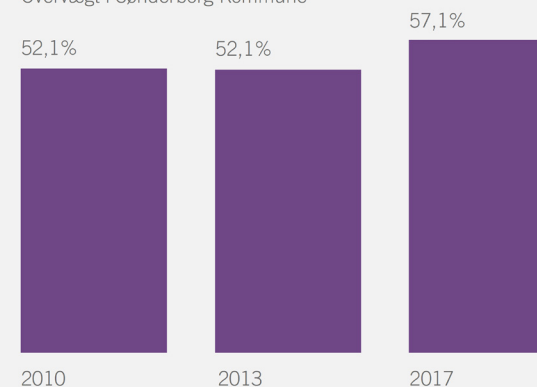
FYSISK HELBRED

- Antallet af moderat til **svært overvægtige borgere** er steget fra 53% i 2010 til 57% i 2017
- Antallet af **overvægtige børn** ved indskoling var 14,4% og i udskoling 19% i skoleåret 2019-2020
- Andelen af borgere, der angiver at have **dårligt fysisk helbred**, er steget fra 11,9% i 2010 til 13,7% i 2017
- Andelen af **borgere, der har kræft**, eller eftervirkninger fra kræft, steget fra 2,3% i 2010 til 2,9% i 2017
- Andelen af **borgere med diabetes**, er steget fra 5,7% i 2010 til 7,9% i 2017. Antallet af borgere med diabetes er højere i Sønderborg Kommune i 2017 sammenlignet med de andre sønderjyske kommuner og Region Syddanmark
- Antallet af **medlemmer i idrætsforeningerne** har ligget relativt stabilt på omkring 32.000 medlemmer pr. år siden 2012

MENTALT HELBRED

- Antallet af **borgere, der ofte føler sig ensomme og uønsket alene** lå stabilt omkring 6,7% fra 2010 til 2017.
- Andelen af **borgere, der føler sig stressede** er steget fra 12,5% i 2010 til 17,1% i 2017.
- Andelen af **borgere med et dårligt mentalt helbred** har fra 2010 til 2017 ligget stabilt på 12,8%.
- **Den sociale trivsel blandt børn** i Folkeskolen har siden skoleåret 2014/2015 ligget stabilt omkring 4,1 og er på niveau med landsgennemsnittet. Den bedst mulige trivsel har en score på 5.

Overvægt i Sønderborg Kommune

Resultater fra Region Syddanmarks Sundhedsprofil 2017

Indikatorer og status Sundhed og trivsel

Delmål 3.a, 3.5, 3.6

3.a: Forebyggelse og behandling af rusmiddelmisbrug, herunder narkotikamisbrug og skadelig brug af alkohol, skal styrkes.

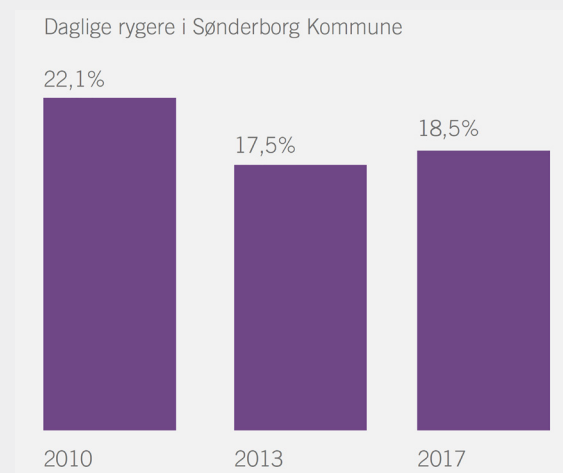
3.5: Tobakskontrol skal styrkes i alle lande, hvor det er relevant.

3.6: Inden 2020 skal antallet af globale dødsfald og tilskadekomster som følge af trafikulykker halveres.

ALKOHOL, RYGNING OG STOFMISBRUG

- Antallet af borger i Sønderborg Kommune, der drikker mere end 5 genstande ved samme lejlighed er fra 2013 til 2017 steget fra 21,4% til 22,3%.
- Andelen af borgere, der røg 15 eller flere cigaretter om dagen er faldet fra 11,0% i 2010 til 9,7% i 2017.
- Antallet af døgn, som borgere tilbringer i et §101-behandlings-tilbud om alkoholmisbrug, har i 2016-2018 ligget mellem 21.768 og 26.090. Samtidigt har antallet af pladser til behandling varieret mellem 60 og 71.

- Antallet af døgn, som borgere tilbringer i et §141-behandlings-tilbud om stofmisbrug, har i 2016-2018 ligget mellem 56.686 og 64.220. Samtidigt har antallet af pladser ligget mellem 155 og 171. I april 2019 var der 176 borgere i stofmisbrugsbehandling i Sønderborg Kommune.

TILSKADEKOMNE OG DRÆBTE I TRAFIKKEN

- Antal dræbte i trafikken i Sønderborg Kommune var i 2019 4 personer.
- Antal alvorligt tilskadekommende i trafikken i Sønderborg Kommune var i 2019 31 personer.
- Antal lettere tilskadekommende i trafikken i Sønderborg Kommune var i 2019 19 personer.

RELEVANTE POLITIKKER, STRATEGIER, HANDLINGSPLANER

- Sundhedspolitikken 2019-2022
- Socialpolitikken 2017-2020
- Boligsociale helhedsplan "Sundhed og trivsel i boligområderne"
- Trafiksikkerhedsplan 2012-2014

Studerende fra SDU Sønderborg

Verdensmål 4

Sikre alle lige adgang til kvalitetsuddannelse og muligheder for livslang læring

Verdensmål 4 skal sikre gratis, ligeværdig kvalitetsskolegang for alle piger og drenge samt sørge for kvalitets førskoleforberedelse. Derudover skal betalelig kvalitetsuddannelse være til rådighed for alle alt i mens, at alle skal undervises i bæredygtighed, menneskerettigheder, ligebehandling, fred og ikke-vold, medborgerskab, mangfoldig kultur samt dens betydning for bæredygtig udvikling. I ulandene skal der sikres stipendier til ilandene, og der skal ansættes flere kvalificerede lærere.

STATUS

Sønderborg Kommune har siden 2016 arbejdet ud fra Helhedsplanen – Kvalitet i dagtilbud og skole med fokus på læring, samarbejde, sammenhænge og kompetencer. Derudover har Byrådet i september 2018 godkendt en ambitiøs Børne- og Ungepolitik, som netop sætter det enkelte barn eller den enkelte unge i centrum. For at understøtte alle børn og unge til at opnå deres bedst mulige potentiale kræver det et stort samarbejde mellem forvaltningerne samt uddannelsesinstitutioner og lærings-tilbud.

Sønderborg Kommune arbejder derfor også ud fra en kommunal unge indsats (2019) med fokus på de unge, som ikke profilerer af kommunens almene uddannelses tilbud.

Sønderborg Kommune er et knudepunkt for uddannelser i Sønderjylland med 9 ungdoms- og videregående uddannelsesinstitutioner. Syddansk Universitet tilbyder i rammerne af videns- og kulturcentret Alsion en række videregående uddannelser, der er tilpasset efterspørgslen i lokalområdet såsom ingeniøruddannelser. Derudover tilbyder Erhvervsakademi SydVest erhvervsrettede uddannelser, mens Gråsten Landbrugsskole tilbyder uddannelser inden for landbrugsfaget.

I kommunen er der 10 ungdomsuddannelser: FGU (Forberedende grunduddannelse), Business College Syd og de to almene gymnasier Alssundgymnasiet og Sønderborg Statsskole, Teknisk Gymnasie HTX, VUC Syd, EUC Syd (Erhvervsuddannelse og International Gymnasium (IB)). STU (Særlig Tilrettelagt Ungdomsuddannelse), Gråsten Landbrugsskole, Sønderborg Musikskole og Sønderjyllands Kunsthøjskole tilbyder henholdsvis musikalske forløb og Billedkunstnerisk Grundkursus, der forbereder eleverne til andre uddannelser.

Vi har i Sønderborg Kommune valgt 5 ud af 10 delmål:

4.1 - Omhandler minimumsfærdigheder i læsning og regning

4.3 - Omhandler undervisning for unge og voksne

4.7 - Omhandler færdigheder som fremmer bæredygtig udvikling og livsstil

4.a - Omhandler læringsmiljø

4.c - Omhandler uddannelsesniveau for skolelærere

Verdensmål 4

Sikre alle lige adgang til kvalitetsuddannelse og muligheder for livslang læring

UDFORDRING

Sønderborg Kommune står over for en demografisk udfordring over de næste år. Børnetallet er støt faldende og prognoserne frem mod 2032 viser et fortsat fald. Dette har indvirkning på bæredygtigheden af kommunens skoler og uddannelsesinstitutioner.

Sønderborg Kommune oplever også et fald i antallet af unge, der, efter endt afgangseksamen, går i gang med en ungdomsuddannelse. Yderligere har Sønderborg Kommune et lavere uddannelsesniveau blandt 25 til 64-årige sammenlignet med resten af landet, som kan have indvirkning på den fremtidige rekruttering af kvalificeret arbejdskraft inden for kommunegrænsen.

MÅL

En af Sønderborg Kommunes opgaver er at skabe udviklingsfremmende rammer for kommunens børn og unge, så alle får de bedste muligheder for trivsel, læring og udvikling. Det gør Sønderborg Kommune ud fra en MILD-tilgang, som sikrer et holistisk fokus på mestring, involvering, læring og dannelse. Dette fokus afspejles i Sønderborg Kommunes medlemskab af UNESCO Learning City, hvor lærerplanen for børn i dagtilbud, en international og grøn læseplan for eleverne i folkeskolen samt et bredt udvalg af erhvervsuddannelser sikrer et fokus på livslang læring af høj kvalitet, som skal understøtte fremtidens kompetencer som medborger og i et arbejdsliv.

UNESCO Learning City er et globalt netværk, men implementeringen sker lokalt, hvor VidensBy Sønderborg understøtter en stor del af kommunens arbejde med børn og unges læring med fokus på social, økonomisk, kulturel og miljømæssig bæredygtighed, for at børn og unge kan udnytte deres fulde potentiale uanset forudsætninger og baggrund.

Det er en ambition at give eleverne flere klima- og bæredygtighedskompetencer og tiltrække uddannelser, der er målrettet den grønne omstilling.

Sønderborg Kommune har ambitioner for alle børn og unge og har derfor som målsætning, at mindst 90% af de 25-årige skal have gennemført en ungdomsuddannelse i 2030.

Indikatorer og status Kvalitetsuddannelse

Delmål 4.1, 4.a, 4.c og 4.7

4.1: Inden 2030 skal det sikres, at alle piger og drenge gennemfører gratis, inkluderende grundskoleundervisning og ungdomsuddannelse i høj kvalitet, der fører til relevante og effektive læringsresultater.

4.a: Uddannelsesinstitutioner skal bygges og opgraderes, så de tager hensyn til barnets tarv, handicap og køn, og så de skaber et sikkert, ikkevoldeligt, inkluderende og effektivt læringsmiljø for alle.

4.c: Inden 2030 skal antallet af uddannede lærere øges væsentligt, bl.a. gennem internationalt samarbejde om læreruddannelse i udviklingslande, især de mindst udviklede lande og små udviklingsøstater.

4.7: Inden 2030 skal alle elever have tilegnet sig den viden og de færdigheder, som er nødvendig for at fremme bæredygtig udvikling, herunder bl.a. gennem undervisning i bæredygtig udvikling og bæredygtig livsstil, menneskerettigheder, ligestilling mellem kønnene, fremme af en fredelig og ikkevoldelig kultur, globalt medborgerskab samt anerkendelse af kulturel mangfoldighed og af kulturens bidrag til bæredygtig udvikling.

FAGLIGE KOMPETENCER

- Antallet af **elever, der ved folkeskolernes afgangsprøve i 9. klasse fik mindst 02 i både dansk og matematik** har siden skoleåret 2012/2013 og frem til skoleåret 2018/2019 været let stigende fra 87,9% procent til 90%.
- **Karaktergennemsnittet ved folkeskolens afgangsprøve** i 9. klasse er siden skoleåret 2013/2014 steget fra 6,8 til 7,3 i skoleåret 2019/2020.
- Andelen af **lærere i folkeskolerne i Sønderborg Kommune, som underviser i de fag, som de har undervisningskompetence til**, er steget fra 82,5% i skoleåret 2016/2017 til 86,1% i skoleåret 2018/2019.

TRIVSEL

- Andelen af **elever med højeste trivsel** var i skoleåret 2018/2019 93%, hvilket er højere end landsgennemsnittet på 92% samme år.

INKLUSION

I et inkluderende leg- og læringsmiljø arbejdes der med UNESCO Learning Cities hovedmålssætning om ikke at efterlade nogen (leave no one behind). Indsatsen gennem Sønderborg Kommunes fokus på en bevægelse fra special til almenområdet.

- Andelen af **sergregerede elever** i Sønderborg Kommune er i 2020 6,2%. Det er målet at reducere det til 4,7% i 2025.

Indikatorer og status

Kvalitetsuddannelse

Delmål 4.3

4.3: Inden 2030 skal alle kvinder og mænd sikres lige adgang til teknisk, erhvervs- og videregående uddannelse, herunder universiteter, af høj kvalitet og til en overkommelig pris.

UDDANNELSESLEVELAU

I 2018 fordelte **uddannelsesniveauet blandt de 25 til 64-årige** i Sønderborg Kommune sig som følgende:

- Grundskole: 20%
- Gymnasial: 5%
- Erhvervsfaglig: 41%
- Kort videregående uddannelse: 7 %
- Mellemlang videregående uddannelse: 18%
- Langvideregående videregående uddannelse: 9%

Uddannelsesniveauet er defineret som den højest fuldførte uddannelse.

RELEVANTE POLITIKKER OG HANDLINGSPLANER

- Sammenhængende Børne- og Ungepolitik – ambitioner i børnehøjde 2018-2021 med tilhørende handleplan
- Masterplan for Dagtilbud 2011 tilørende handleplan
- Sundhedspolitikken 2019-2022 tilhørende handleplan
- Indsatskatalog VidensBy Sønderborg, herunder House of Science og Den Grønne Læseplan
- Helhedsplanen – Kvalitet i dagtilbud og skoler

Verdensmål 5

Opnå ligestilling mellem kønnene og styrke alle kvinders og pigers rettigheder og muligheder

Verdensmål 5 har som mål at afskaffe diskrimination af piger og kvinder overalt herunder vold, trafficking, seksuel og anden udnyttelse, tvangsægteskaber samt omskæring af kvinder. Inden 2030 skal der opnås en anerkendelse af husligt arbejde, og der skal ske en større deling af ansvar i familien. Kvinder skal sikres medbestemmelse og deltagelse i politiske, økonomiske og offentlige sammenhænge, samt sikres lige ret til økonomiske ressourcer, ejerskab af jord og ejendom, arveret og adgang til bankservice.

STATUS

Der er en tendens i Sønderborg Kommune til, at flere piger end drenge også i fremtiden tager en videregående uddannelse. Drengene halter dermed bagefter, når det kommer til uddannelse.

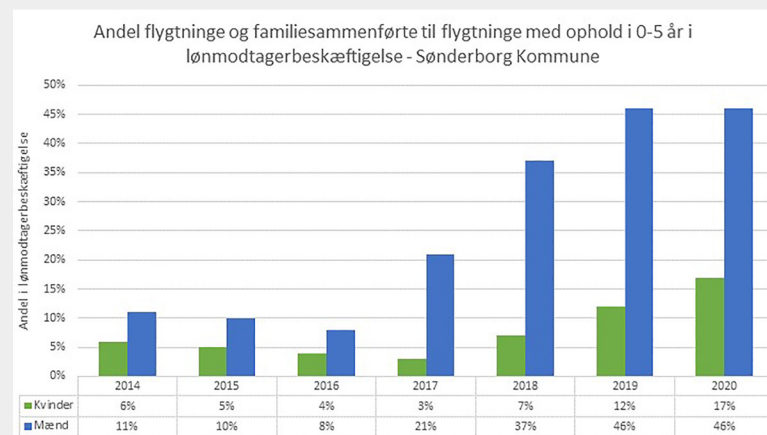
I Sønderborg Kommune er der hvert år kvinder, der henvender sig til Sønderborg Kvinde og Krisecentret, fordi de har fået trusler om eller har været udsat for psykisk eller fysisk vold. Kærestevold i aldersgruppen 16-24 år er stigende i Danmark, hvilket kan medføre, at flere kvinder henvender sig for at få hjælp. Desuden er antallet af anmeldte seksualforbrydelser i perioden 2014-2018 steget. Antallet af anmeldte seksualforbrydelser kan være påvirket af, at flere end tidligere anmelder seksuelle krænkelser og overgreb.

UDFORDRINGER

Negativ social kontrol foregår, når individet gennem pres, tvang eller vold begrænses i sin livsudfoldelse og ret til selvstændige valg angående eget liv og fremtid. Det gælder f.eks. den enkeltes selvbestemmelse over egen krop, frihed til at vælge venner, fritidsaktiviteter, religion, påklædning, uddannelse, job, kæreste eller ægtefælle. Negativ social kontrol udøves primært af familien. Undertrykkende kønsopfattelser og religiøse og kulturelle normer kan gennem negativ social kontrol fratage og begrænse unge kvinders mulighed for at være en del af det danske samfund.

MÅL

I Sønderborg Kommune vil vi opnå ligestilling ved at reducere vold i hjemmet. Drenge og pigers behov skal vægtes lige højt. Vi skal undgå undertrykkelse og negativ social kontrol og sørge for at problemstillinger med etniske minoriteter løses.

Vi har i Sønderborg Kommune valgt 2 ud af 9 delmål:
5.1 - Omhandler diskrimination af alle kvinder og piger
5.2 - Omhandler vold mod kvinder

Indikatorer og status Ligestilling mellem kønnene

Delmål 5.1

5.1: Alle former for diskrimination af alle kvinder og piger overalt skal stoppes.

INTEGRATION

I Sønderborg Kommune skal alle børn og unge have mulighed for at dyrke fritidsinteresser. Med fritidspasset vil Sønderborg Kommune støtte udsatte børn ved at styrke deres trivsel, sundhed og sociale netværk. Fritidslivet og fritidsaktiviteter giver børn og unge med anden etnisk baggrund mulighed for at involvere sig i og lære om det danske samfund og den danske kultur.

- Antallet af **fritidspas tildelt børn med anden etnisk baggrund** var i:

2019:	
I alt	283
Bevilliget	185
2. etnisk baggrund	98
53%	

Projektet "BABA" arbejder for at styrke fædres deltagelse i børns liv. "BABA" er en indsats, som bringer fædres, især etniske minoritetsfædres, ressourcer i spil, så de kan støtte andre fædre i at involvere sig endnu mere i deres børns liv i samspil med kommunen, børnehaven, skolen m.fl. "BABA" klæder de frivillige fædre på til at skabe forandring hos dem selv for derefter at skabe forandring for andre i deres lokalsamfund

Projektet "Bydelismødre" giver den enkelte kvinde information og støtte, som hun har brug for, så hun kan få kontrol over og indflydelse på sit eget liv og træffe de beslutninger, som hun mener, er de rigtige for sig selv, sin familie og sine børn. Bydelismødrene retter deres indsats mod kvinder, som lever isoleret, som ikke ved meget om det samfund, de lever i, som har udfordringer med det danske sprog og hvoraf mange har mistillid til det kommunale system. Bydelismødrene er forankret lokalt

Hos "BABA" og "Bydelismødre" undervises frivillige i, hvordan de spotter negativ social kontrol, og hvordan det defineres, da det kan være svært at kende forskel på negativ social kontrol og en 'streng opdragelse'

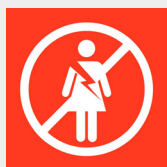
- Antal **fædre, der har gennemført et forløb hos "BABA"** var 7 fædre 2019 og 8 fædre blev uddannet i 2020
- Antal **bydelismødre** i 2020. 9 mødre er færdiguddannede og der er startet endnu et hold med 10 kandidater.

Indikatorer og status

Ligestilling mellem kønnene

Delmål 5.2

5.2: Alle former for vold mod alle kvinder og piger i de offentlige og private rum skal elimineres, herunder menneskehandel og seksuel og andre former for udnyttelse.

VOLD MOD KVINDER OG SEKSUELLE FORBRYDELSER

Man skønner, at ca. 38.000 kvinder årligt udsættes for fysisk vold og mange flere for psykisk vold i Danmark. Heraf kommer cirka 2.000 på krisecenter. Henvendelserne til krisecentrene i Danmark og i Sønderborg Kommune har været ret stabilt med få udsving over de seneste år, om end der ikke ses et fald i antallet af kvinder, der udsættes for vold eller kvinder, der kommer på krisecentre. Dette gælder både for etnisk danske og ikke-etnisk danske kvinder. Kærestevolden i aldersgruppen 16-24 år er stigende i Danmark. Når man ser på antallet af beboere på krisecentre, er det vigtigt at tage opholdslængden i betragtning, da nogle kvinder bor på et center i 2 dage og andre i 3 måneder.

- Antal **personer der bor på krisecenter** i Sønderborg Kommune. Der har i 2019 boet 36 voksne og 42 børn på centeret mod hhv. 38 og 51 i 2018. I alt 78 beboere med et samlet antal overnatninger på 3330 døgn mod 89 beboere med et samlet antal overnatninger på 2208 døgn året før. Gennemsnitsophold i 2019 var 40,5 døgn mod 24,2 døgn i 2018. Der har i 2019 været 333 registrerede henvendelser til ambulans krisesamtale. I 2018 var tallet på 273
- Antal **anmeldte seksualforbrydelser**. Fra 2019 til 2020 er antallet af anmeldte seksualforbrydelser i Sønderborg Kommune steget fra 19 til 26.
- Antal **voldtægter**. I 2020 blev der anmeldt 8 personer i Sønderborg Kommune.

RELEVANTE POLITIKKER OG HANDLINGSPLANER

- Kvindekrisecenter efter Servicelovens §109 – Kvalitetsstandard
- Børne- og ungepolitik 2018 – 2021, Sønderborg Kommune
- National handlingsplan – Forebyggelse af æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol

Skovvandring Oksbøl Skov 2021.
I 2016 indgik Vandsamarbejdet, Sønderborg Kommune
og Naturstyrelsen et samarbejde om sikring af Nordals
vigtigste vandindvindingsområde.

Verdensmål 6

Sikre at alle har adgang til vand og sanitet, og at dette forvaltes bæredygtigt

Verdensmål 6 skal sikre alle adgang til rent og betaleligt drikkevand samt til sanitet og hygiejne. Samtidigt skal vandkvaliteten forbedres, mængden af spildevand skal halveres, og der skal ske en stigning i genbrug gennem effektiv brugtvandsrensning. De vandrelaterede økosystemer skal beskyttes, og der skal ske en udbygning af det internationale samarbejde og vidensdeling med ulandene.

STATUS

For at sikre det privilegie at have rent drikkevand i fremtiden, er der udarbejdet 7 indsatsplaner for grundvandsbeskyttelse. Indsatsplanerne beskriver en række grundvandsbeskyttende handlinger som f.eks. aftaler med landmændene om ikke at anvende pesticider i særligt sårbare grundvandsområder og tæt på borer. Vandsamarbejdet i Sønderborg Kommune arbejder for, at de nødvendige tiltag i indsatsplanerne bliver gennemført. I Oksbøl på Nordals har Sønderborg Kommune i samarbejde med Naturstyrelsen og Vandværkerne gennemført et skovrejsningsprojekt i et grundvandsfølsomt område. Udover at beskytte grundvandet vil skoven give flere muligheder for friluft- og rekreative aktiviteter i området.

Der bliver løbende kørt informationskampagner for at reducere brugen af gift i private haver. Dette sker i samarbejde med vandværkerne i Sønderborg Kommune.

UDFORDRINGER

Udfordringen i Sønderborg Kommune er, at udnyttelsen af grundvandet er høj i forhold til at kunne sikre grundvandet i fremtiden. Samtidigt er kommunen udfordret på målopfyldelsen i beskyttede søer og vandløb. Sønderborg Kommunes grundvandsressource er begrænset, da hovedparten af kommunen ligger øen Als og dermed kystnært. Særligt på Nordals og i området øst for Sønderborg er risikoen for saltvandsindtrængning stor. For hele kommunen gælder det, at der reelt kun er et større sammenhængende grundvandsmagasin, der er egnet til drikkevandsforsyning, fordi de dybereliggende magasiner er saltholdige. Det kan blive en udfordring, hvis grundvandressourcen bliver truet af miljøfremmende stoffer.

MÅL

Vi vil sikre rent drikkevand fra rent grundvand. Infrastrukturen skal forbedres, så alle borgere får adgang til vandværksvand til rimelig tilslutningspris.

Bedre benyttelse af grundvandressourcerne omkring Sønderborg by, hvor grundvandsressourcerne er presset. Der skal udarbejdes den sidste indsatsplan for grundvandsbeskyttelsen på Sydals.

Vi har i Sønderborg Kommune valgt 4 ud af 8 delmål:

- 6.1 - Omhandler lige adgang til sikkert drikkevand*
- 6.2 - Omhandler lige adgang til egnet sanitet og hygiejne*
- 6.3 - Omhandler vandkvaliteten*
- 6.4 - Omhandler bæredygtig indvinding*

Indikatorer og status Rent vand og sanitet

Delmål 6.1 6.2, 6.3 og 6.4

6.1: Inden 2030 skal der opnås universel og lige adgang til sikkert drikkevand til en overkommelig pris for alle.

6.2: Inden 2030 skal der opnås lige adgang til egnet sanitet og hygiejne for alle, og ordentlige toiletforhold for alle med særlig opmærksomhed på kvinder og pigers behov, og på mennesker i sårbare situationer.

6.3: Inden 2030 skal vandkvaliteten forbedres ved at reducere forurening, afskaffe affaldsdumping og minimere udslip af farlige kemikalier og materialer, og halvere andelen af ubehandlet spildevand og væsentligt øge genanvendelse og sikker genbrug globalt.

6.4: Inden 2030 skal effektiviteten af vandanvendelsen indenfor alle sektorer øges væsentligt, og der skal sikres bæredygtig indvinding af og forsyning med ferskvand for at imødegå vandknaphed, og væsentligt reducere antallet af mennesker, der lider af vandmangel, betydeligt.

DRIKKEVAND

- Antal områder **uden mulighed for tilslutning til vandværk**. Der er to områder i Sønderborg Kommune.
- Antal **tilfælde af bakterie i drikkevandet**. Der er målt miljøfremmende stoffer i ca. 10% af alle vores borer, der er tilknyttet almene vandforsyninger. Der er foretaget 10 ud af ca. 100 borer.

SPILDEVANDSHÅNDTERING OG KLOAKERING

- Antal **kloakerede ejendomme**. I perioden fra 2009 til 2015 blev der kloakeret ca. 500 ejendomme i Sønderborg Kommune. Frem mod 2021 er der planer om at kloakere yderligere 300 ejendomme i Sønderborg Kommune. De ca. 150 ejendomme skal offentlig kloakeres og de resterende ca. 150 ejendomme skal lave deres egen renseløsning.

GRUNDVAND OG DRIKKEVAND

- Udnyttelsen af den **tilgængelige grundvandsressource** er i gennemsnit på 55% af den tilgængelige grundvandsressource i Sønderborg Kommune. Den varierer mellem cirka 20% og 80% afhængigt af, hvor i kommunen man befinder sig.
- Andel af **arealer udlagt til særlige drikkevandsinteresser**. Ca. 50% af Sønderborg Kommunes areal er udlagt til områder, hvor der er særlige drikkevandsinteresser. Det betyder, at der skal tages særlige forholdsregler for ikke at forurene grundvandet.

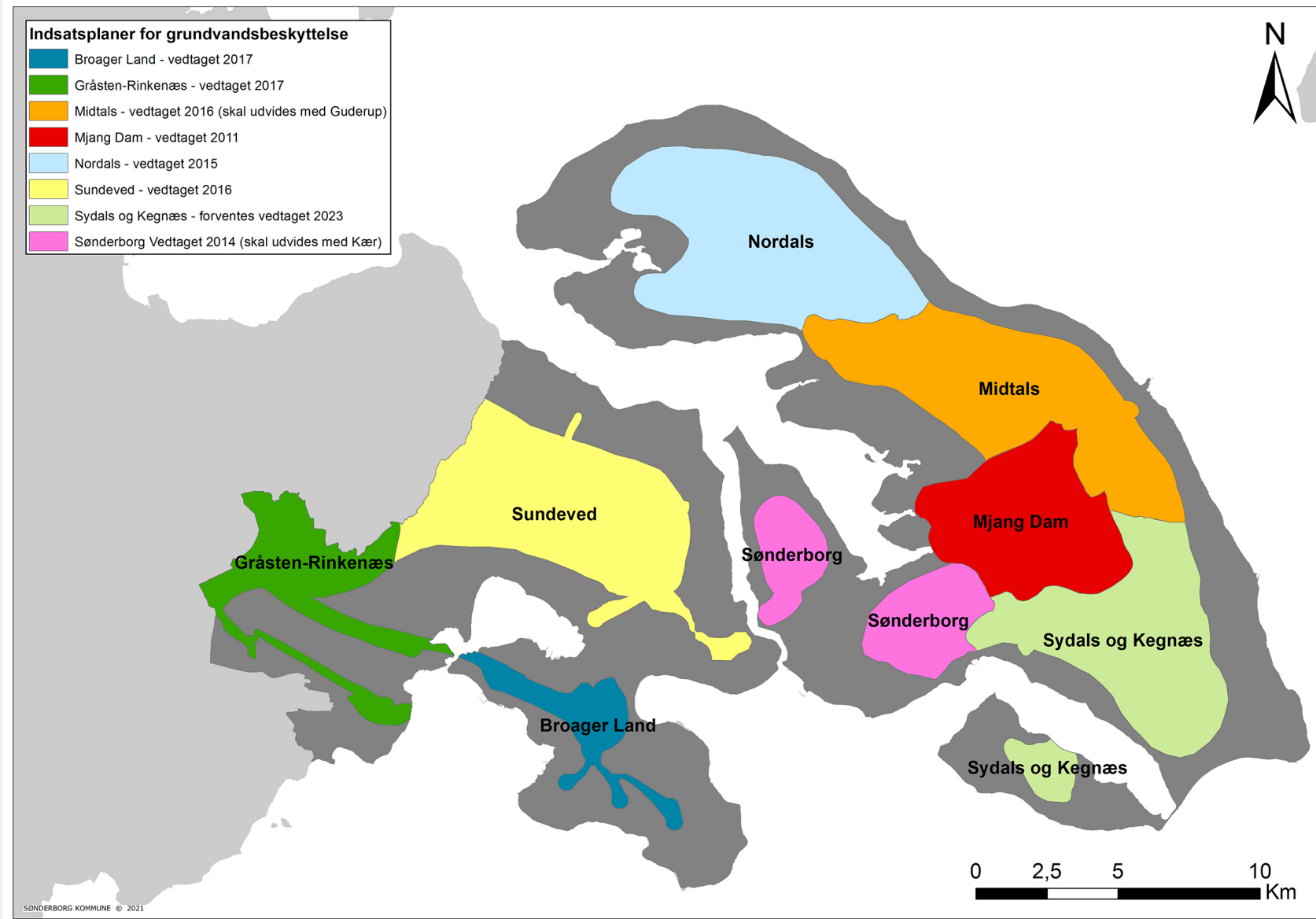
RELEVANTE POLITIKKER OG HANDLINGSPLANER

- Indsatsplaner for grundvand
- Spildevandsplan 2016-2021
- Vandforsyningsplanen 2014-2022
- Naturpolitikken

Indsatsplaner for grundvandsbeskyttelse

- Broager Land - vedtaget 2017
- Gråsten-Rinkenæs - vedtaget 2017
- Midtals - vedtaget 2016 (skal udvides med Guderup)
- Mjang Dam - vedtaget 2011
- Nordals - vedtaget 2015
- Sundeved - vedtaget 2016
- Sydals og Kegnæs - forventes vedtaget 2023
- Sønderborg Vedtaget 2014 (skal udvides med Kær)

SONDERBORG KOMMUNE © 2021

I Gråsten produceres CO₂ neutral fjernvarme. Varmen leveres om sommeren fra den 30.000 m² store solpark og om vinteren suppleres med varme produceret på et halmfyret anlæg.

Verdensmål 7

Sikre at alle har adgang til pålidelig, bæredygtig og moderne energi til en overkommelig pris

Verdensmål 7 skal markant forøge andelen af vedvarende energi, mens energieffektiviteten skal fordobles. Det globale samarbejde om forskningen i ren og vedvarende energi og teknologi skal udvides, og investeringer i energi-infrastruktur skal fremmes. Endeligt skal der ske en opgradering af teknologien, så ulandene kan forsynes med moderne bæredygtig energi.

STATUS

I Sønderborg Kommune er der 5 fjernvarmeanlæg og 3 solvarmeanlæg. Derudover er der 3 solcelleparker og 5 vindmølleparker i kommunen. I Kommuneplan 2019-2031 er der desuden udlagt arealer til 5 nye solcelleanlæg. Der er etableret 1 biogasanlæg og 1 er under opførelse.

Sønderborg Kommune arbejder vedholdende med at nedbringe områdets CO₂-udledning via ProjectZero. ProjectZeros Roadmap2025 beskriver, hvordan delmålet på 75% CO₂-reduktion skal nås i 2025. I 2019 udarbejdede Sønderborg Kommune Klima og Energihandleplan 2019-2025, der beskriver forpligtelser i forhold til at føre Roadmap-2025 ud i livet.

UDFORDRINGER

En af de store udfordringer ved den grønne omstilling er at finde egnede arealer til store VE-anlæg, hvor der ikke er for store gener for bosætning og landskabsværdier.

I foråret 2019 var der 22 store vindmøller samt et antal husstandsvindmøller i kommunen. Det er forventningen, at vindmøllekapaciteten vil falde i de kommende år, hvis der ikke planlægges for nye møller. Det skyldes, at mange af de store møller er af ældre dato og ventes taget ud af drift over de kommende år i takt med, at de nedslides. Hvis visionen om CO₂-neutralitet i 2029 skal lykkes, er etablering af den kystnære vindmøllepark helt afgørende.

Den grønne omstilling i transporten er, som i resten af landet også en udfordring i Sønderborg Kommune. Kommunen har gennem flere år været opmærksom på denne udfordring. Derfor er der etableret en gasfyldte station og der arbejdes på at udvide infrastruktur netværket for elbiler.

MÅL

Sønderborg Kommune arbejder for at blive CO₂-netural i 2029 gennem ProjectZero.

Sønderborg Kommune har fra 2016 samarbejdet med Aabenraa, Haderslev og Tønder Kommune om en fælles strategisk energiplanlægning for Sønderjylland. Formålet er at ruste hele området bedst muligt til den ventede omstilling af energisystemet.

Vi har i Sønderborg Kommune valgt 3 ud af 5 delmål:

7.1 - Omhandler adgang til moderne energiforsyning

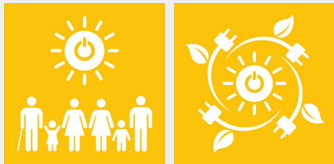
7.2 - Omhandler vedvarende energi

7.3 - Omhandler energieffektivitet

Indikatorer og status Bæredygtig energi

Delmål 7.1 og 7.2

7.1: Inden 2030 skal der sikres universel adgang til pålidelig og moderne energiforsyning til en overkommelig pris.

7.2: Inden 2030 skal andelen af vedvarende energi i det globale energimix øges væsentligt.

ENERGIFORSYNING - ANDEL AF VE I FJERNVARME

Siden 2011 har der været et drastisk fald i anvendelsen af fossile brændsler i fjernvarmeproduktionen i Sønderborg Kommune. I 2017 faldt det faktiske brændselsforbrug på Sønderborg-områdets fjernvarmeanlæg med 7%.

Fjernvarmeanlæggene anvender i stigende grad biomasse, geotermi, solvarme, varmepumper og strøm i produktionen. CO₂-udledningen fra Broager, Sønderborg og Gråsten Fjernvarme er faldet i perioden 2007 til 2017, mens det samme gør sig gældende for el som energikilde. CO₂-udledningen fra Augustenborg og Nordborg Fjernvarme er steget, mens udledningen fra naturgas og dieselolie som energikilder har været stabil over perioden. Det nye fjernvarmeværk på Nordals leverer varme fra 2021.

- Antal **nye kunder, der konverter til fjernvarme**. Siden 2017 har 150 nye kunder i området tilslutte sig fjernvarmen som et led i realiseringen af varmeplan 2015
- Antal **boligere med oliefyr** var i 2020 1.445
- Antal **boligere med pillefyr** var i 2020 1.584
- Antal **boligere med gasfyr** var i 2019 6.961

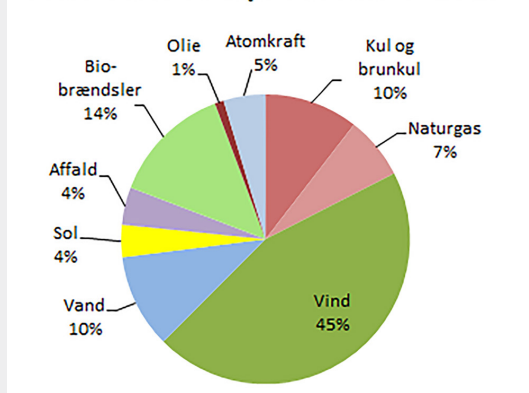
LADINFRASTRUKTUR TIL ELBILER

- Antal **ladestandere og ladestik til elbiler**. Der er 15 offentlige tilgængelige inden for kommunegrænsen.

EL, SOLCELLEPARKER OG VINDMØLLER

- Andel af **VE i el-produktionen**. Fra 2013 til 2018 er anvendelsen af kul og brunkul til el-produktion faldet fra 38% til 19%. Samtidigt er anvendelsen af vind til el-produktionen steget fra 29% til 38%.

Brændsler til elproduktion i 2019

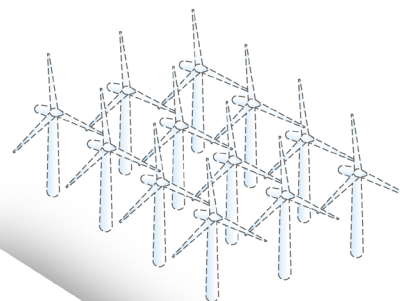

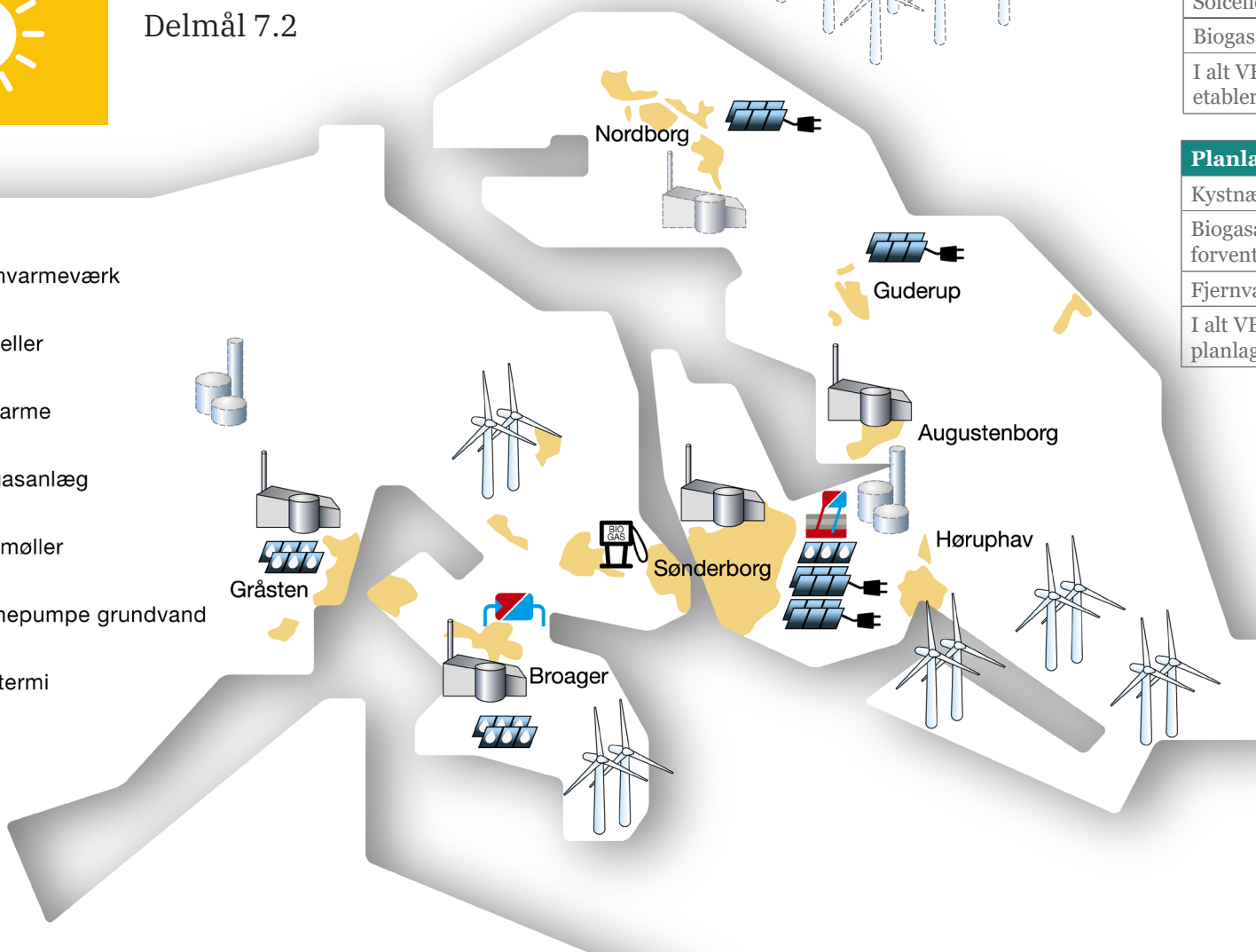
Indikatorer og status

Bæredygtig energi

Delmål 7.2

- Fjernvarmeværk
- Solceller
- Solvarme
- Biogasanlæg
- Vindmøller
- Varmepumpe grundvand
- Geotermi

Etablerede anlæg	
Fjernvarme, stor andel af VE	1.761 TJ
Solceller	56 TJ
Vindmøller på land	118 TJ
Solcellepark ved Vollerup	64 TJ
Biogasanlæg Glansager	660 TJ
I alt VE produktion for etablerede anlæg	2.659 TJ

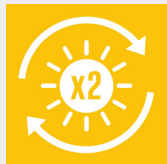
Planlagte anlæg	
Kystnær vindmøllepark	1.620 TJ
Biogasanlæg ved Kværs forventet produktion	1060 TJ
Fjernvarmanlæg ved Nordborg	285 TJ
I alt VE produktion fra planlagte anlæg	2.965 TJ

Indikatorer og status

Bæredygtig energi

Delmål 7.3

7.3: Inden 2030 skal den globale hastighed for forbedring af energieffektiviteten fordobles.

ENERGIEFFEKTIVITET OG CO₂-BESPARELSER

- Procentvis **CO₂-reduktion** fra 2007 til 2020 har Sønderborg-området opnået en akkumuleret CO₂-reduktion på 51,7%. Se mere i Mål 13.

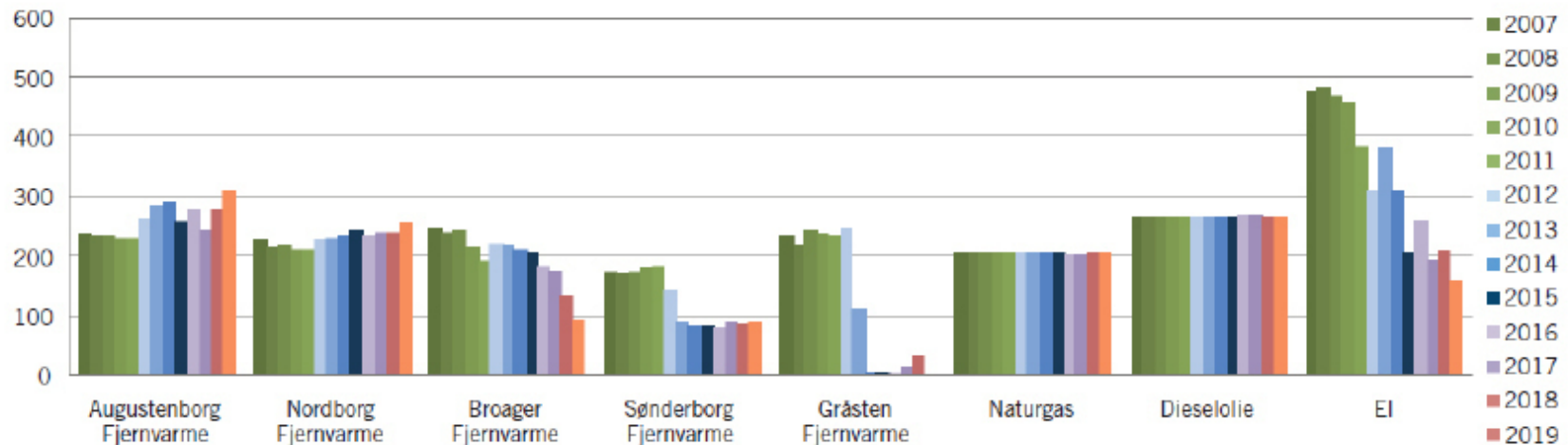
FORBEDRINGER AF ENERGIEFFEKTIVISERINGEN

- Mængden af **overskudsvarmen** skabt af industrien målt i PJ vil være relevante i fremtiden.

RELEVANTE POLITIKKER OG HANDLINGSPLANER

- Handleplan for grøn transport 2016
- Varmeplan 2015
- Strategisk energiplanlægning 2020
- Bæredygtighedspolitik 2021-2024
- Klima- og Energihandleplan 2020-2025
- CO₂ og energiregnskab for Sønderborg Kommune som virksomhed

Udledt CO₂ fra forskellige energikilder (g/kWh)

Verdensmål 8

Fremme vedvarende, inklusiv og bæredygtig økonomisk vækst, fuld og produktiv beskæftigelse, samt anstændigt arbejde for alle.

Verdensmål 8 har til formål at opretholde den økonomiske vækst jævnfør de nationale forhold, og som minimum holde en årlig vækst på 7% i de mindst udviklede lande. Samtidigt skal der sikres et højere niveau i produktiviteten via mangfoldighed, teknologisk opgradering og innovation, hvor der er fokus på forarbejdnings- og arbejdskraftskrævende sektorer. Samtidigt skal den globale ressourceeffektivitet forbedres, og den økonomiske vækst skal adskilles fra forringelsen af miljøet.

I Sønderborg Kommune er økonomisk vækst og fuld beskæftigelse afhængig af flere indsatser på tværs af kommunen. Aktuelt er det særligt indsatser fra arbejdsmarkedsområdet samt turisme og erhvervsservice, som styrker dette område.

STATUS

For at styrke tilflytningsområdet yderligere har Sønderborg Kommune ansat en bosætningskoordinator, der skal sikre den bedste modtagelse for tilflyttere.

I 2019 var der over 600 henvendelser til Erhvervsservice i Sønderborg Kommune. Det er en stigning på godt 300 henvendelser set i forhold til i 2014.

Byrådet vedtog i maj 2020 "Sønderborg i Arbejde", som fokuserer på, at flest mulige skal beholde jobbet, at flere skal tage uddannelse, og at de nye ledige skal hurtigst muligt i job igen.

"Masterplan for Handel og Turisme 2.0" blev vedtaget af Byrådet i 2018. Med denne satses der stort på at gøre Sønderborg Kommune til den mest attraktive feriedestination i Danmark for gæster, der søger oplevelser inden for historie, natur og gastronomi. Med planen arbejdes der bl.a. på fyrtårnsprojektet "Ferieresort Nordals". Derfor relaterer Verdensmål 8 sig til udfordringer med at gøre turismen grøn og mere bæredygtig, hvorfor dette er et nyt fokusområde for kommunens turismeindsats.

ProjectZero, som er visionen om CO₂ neutralitet 2029, er blevet delt i to dele i 2020. ProjectZero Classic, som arbejder med klimaindsatsen og ProjectZero Business, som arbejder med grønne tekniske løsninger og grønne jobs.

Vi har i Sønderborg Kommune valgt 5 ud af 12 delmål:

8.1 - Omhandler økonomisk vækst

8.2 - Omhandler arbejdskraft

8.4 - Omhandler brug af ressourcer

8.6 - Omhandler arbejdsløshed blandt unge

8.9 - Omhandler bæredygtig turisme

Verdensmål 8

Fremme vedvarende, inklusiv og bæredygtig økonomisk vækst, fuld og produktiv beskæftigelse, samt anstændigt arbejde for alle.

UDFORDRINGER

I Sønderborg Kommune er det en udfordring at tiltrække kvalificeret arbejdskraft. Derfor har Sønderborg Kommune fokus på at skabe de optimale rammevilkår for erhvervslivet i tæt samarbejde med områdets virksomheder. Dette sker gennem målsætningen om at skabe erhvervs-service i topklasse i den nye handleplan for erhvervsområdet "Sådan skaber vi erhvervsservice i topklasse i Sønderborg Kommune version 2.0 - handleplan 2019-2022".

Handleplanen fokuserer på tre indsatsområder:

- Erhvervsservice,
- Behovet for arbejdskraft
- Kommunens image som tilflytterkommune

Der er stor efterspørgsel på faglærte. I den offentlige sektor er stor efterspørgsel efter SOSU assistenter og -hjælpere.

MÅL

Målet er at skabe erhvervsservice i topklasse i tæt samarbejde med Sønderborg Vækstråd. Sønderborg Kommune skal være én af landets bedste og mest innovative erhvervskommuner. Den grønne erhvervsudvikling skal fremmes og skal omsættes til nye virksomheder og arbejdspladser. Investeringerne i ProjectZero og resultaterne herfra skal udnyttes og bidrage til øget vækst. Et tæt samarbejde mellem virksomheder og uddannelsesinstitutioner skal skabe en rød tråd fra uddannelse til job. Byrådet vil derfor også styrke uddannelsesindsatsen overfor de ledige, så den målrettes virksomhedernes behov. Dette skal både ske i samarbejde med lokale virksomheder i området og virksomheder syd for grænsen.

Turismeerhververet er en vigtig del af Sønderborg Kommunes identitet. Kommunen er Danmarks 10. største turistkommune med mere end 3 millioner besøgende hvert år. Det er kommunens ambition at fastholde denne position.

Byrådets vision er at sætte den enkelte borgers potentiale, ressourcer og muligheder i centrum. Målet er, at flest mulige ledige skal blive en del af arbejdsfællesskabet uanset baggrund, situation og nationalitet.

Beskæftigelsespolitikken 2019-2022 afspejler byrådet vision i to konkrete mål:

- Jobcenter Sønderborg skal være virksomhedernes foretrukne rekrutteringspartner
- Flest mulige borgere er selvforsørgende

Målet er, at 1.000 ledige deltager i kortere erhvervsrettede uddannelser, 90 ledige får en voksenelevplads og 30 ledige får et uddannelsesløft.

Indikatorer og status

Anstændige jobs og økonomisk vækst

Delmål 8.1

8.1: Den årlige økonomiske vækst pr. indbygger skal fastholdes i overensstemmelse med nationale forhold og, især, på mindst 7 % vækst i bruttonationalproduktet (BNP) pr. år i de mindst udviklede lande.

VIRKSOMHEDER OG ARBEJDSPLADSER I SØNDERBORG KOMMUNE

- Samlet antal af **arbejdspladser i Sønderborg Kommune**. Beskæftigelsen i Sønderborg kommune er vokset støt gennem de seneste år. Det kommer efter en årrække med fald i beskæftigelsen som følge af finanskrisen der ramte kommunen hårdt. Bunden blev nået i 2015, men siden er den samlede beskæftigelse i kommunen vokset med 1.338 beskæftigede, så den i 2019 udgjorde 33.439. Det er en vækst på 4,2%.

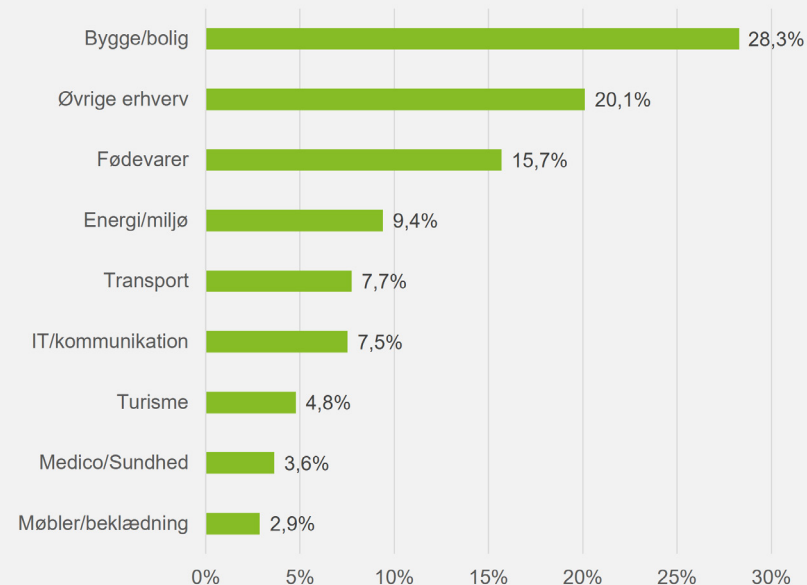
Jobvæksten i Sønderborg Kommune finder vi i udpræget grad hos små og mellemstore virksomheder. Det er en vækst, som er langt større end det generelle niveau i landet, og den udgør 91% af den samlede beskæftigelsesfremgang i Sønderborg Kommune.

Tabel 1. Udvikling i antal job opgjort efter arbejdsstedsstørrelse og område 2016-2019

	Mikro	Små	Mellemstore og store	Fiktive	Alle
Sønderborg	-4,5%	12,8%	1,5%	8,8%	3,8%
Landsdel Sydjylland	-0,6%	3,4%	2,7%	6,9%	2,5%
Hele landet	1,1%	4,5%	5,0%	3,3%	4,1%

Kilde: Danmarks Statistik. Erhvervsbeskæftigelsen ERHV. Mikrovirksomheder består af virksomheder med 1-9 ansatte, små virksomheder består af 10-49 ansatte, mens mellemstore og store virksomheder består af 50 eller flere ansatte.

Privat beskæftigelse fordelt på ressourceområder, 2019

Indikatorer og status

Anstændige jobs og økonomisk vækst

Delmål 8.2 og 8.4

8.2: Der skal opnås højere økonomisk produktivitet gennem diversificering, teknologisk opgradering og innovation, blandt andet gennem fokus på høj værditilførsel og arbejdskraftintensive sektorer.

8.4: Frem til 2030 skal den globale ressourceeffektivitet inden for forbrug og produktion løbende forbedres, og det skal bestræbes at afkoble økonomisk vækst fra miljøforringelse, i overensstemmelse med de 10 årige rammeprogrammer for bæredygtige forbrugs- og produktionsmønstre, med de udviklede lande i spidsen.

BESKÆFTIGELSE OG BEFOLKNINGENS ALDERSFORDELING

- Antal **borgere i arbejdsstyrken mellem 25 og 64 år**. Den potentielle arbejdsstyrke bestående af borgere mellem 25 og 64 år har de sidste 3 år ligget stabilt på 48,8% i Sønderborg Kommune. Dermed er den potentielle arbejdsstyrke i Sønderborg Kommune lavere end på landsplan, hvor omkring 51,4% af befolkningen er i den arbejdsduelige alder
- Antal **beskæftigede mellem 25 og 64 år**. Beskæftigelsen blandt de 25-64 årige i Sønderborg Kommune er steget fra 72,9% i 2014 til 75,1% i 2017. Dette er en lavere andel sammenlignet med de andre sønderjyske kommuner og resten af landet.
- **Forsørgerkvotienten** mellem 17 og 64 år i Sønderborg Kommune var i 2019 på 0,73. Hver borger i den erhvervsaktive alder skal forsørge 0,73 børn og ældre. Til sammenligning var forsørgerkvotienten på 0,62 for hele landet i 2019
- Andel af **ældre borgere over 65 år**. Andelen er stigende i Sønderborg Kommune, mens andelen af børn er faldende. I 2019 udgjorde de ældre over 65 år 24% af befolkningen, mens børn under 16 år udgjorde 18,1%.

VIRKSOMHEDER MED GRØN PROFIL OG RESSOURCEANVENDELSE

- Antal **ZEROvirksomheder**. I april 2019 var 51 ud af ca. 300 virksomheder i Sønderborg Kommune med i ProjectZeros ZEROCompanies-netværk. I 2017 faldt det faktiske brændselsforbrug i Sønderborg-området fjernevarmeanlæg med 7%. Virksomhederne handler aktivt på at nedbringe deres CO₂-udledning ved hjælp af bl.a. klimastrategier
- Antal **ZERObutikker**. I april 2019 var 160 ud af 300 butikker i Sønderborg Kommune med i ZERObutik-netværket. Butikkerne i netværket arbejder aktivt for at nedbringe deres energiforbrug og CO₂-udledning.

Indikatorer og status

Anstændige jobs og økonomisk vækst

Delmål 8.6

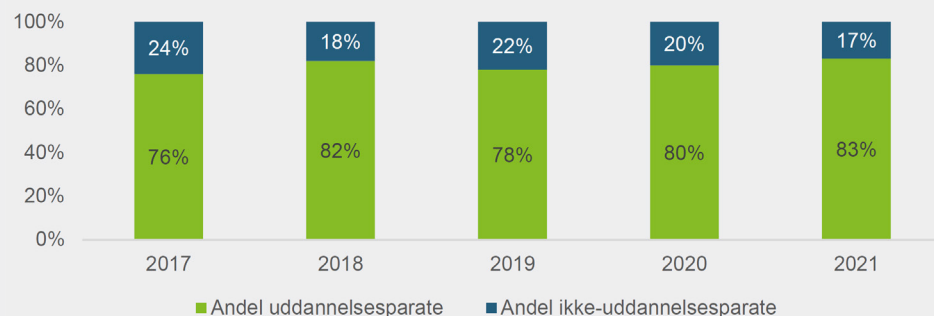

8.6: Inden 2020 skal andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse væsentligt reduceres.

ANDEL BØRN, UNGE, ERHVERVSACTIVE OG ÆLDRE I SØNDERBORG KOMMUNE OG HELE LANDET 2015-2018

- Andel **unge mellem 16 og 24 år, der hverken er i uddannelse eller i job** er steget fra 10,3% af aldersgruppen i 2014 til 11,8% i 2017. Andelen af unge i arbejde og uddannelse er lavere end på landsplan.

Uddannelsesparate og ikke-uddannelsesparate i 9. klasse
2017-2021 (januar)

Uddannelsesniveau for personer i privat beskæftigelse 2016-2019

Sønderborg				
	2016		2019	
Uden kompetencegivende uddannelse	7.848	34,8%	8.076	34,2%
Erhvervsfaglig uddannelse	9.132	40,5%	9.248	39,2%
Kort eller mellemlang uddannelse	3.926	17,4%	4.303	18,2%
Universitetsuddannelse	1.662	7,4%	1.985	8,4%
I alt	22.568		23.612	

Aldersfordeling i Sønderborg Kommune 2015-2018

	Sønderborg Kommune				Hele landet			
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
Børn (0-16 år)	19,1%	18,7%	18,6%	18,3%	19,4%	19,2%	19,1%	18,9%
Unge (17-24 år)	9,4%	9,4%	9,3%	9,2%	10,5%	10,5%	10,5%	10,4%
Erhvervsaktive (25-64 år)	48,8%	48,8%	48,7%	49,9%	51,5%	51,4%	51,3%	51,3%
Ældre (65+ år)	22,6%	23,1%	23,4%	23,7%	18,6%	18,8%	19,1%	19,3%

Indikatorer og status

Anstændige jobs og økonomisk vækst

Delmål 8.9

8.9: Inden 2030 skal der udformes og gennemføres politikker, der fremmer bæredygtig turisme, som skaber arbejdspladser og fremmer lokal kultur og produkter.

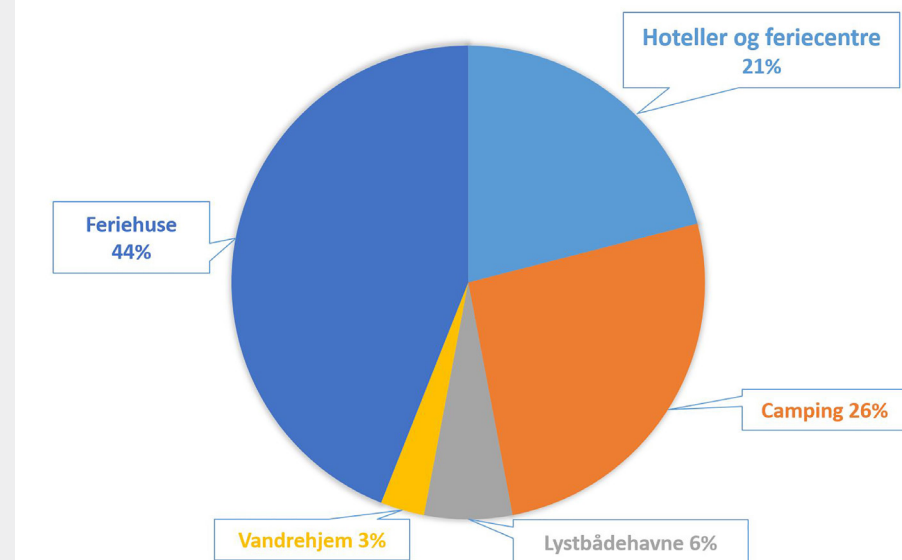
TURISME – OVERNATNINGER OG ARBEJDSPLADSER

- Antallet af **overnatninger** i Sønderborg Kommune er steget med 19% fra 1.003.745 overnatninger i 2008 til 1.243.458 overnatninger i 2019. Antal overnatninger i 2020 var påvirket af coronakrisen. Antallet overnatning var 1.140.194.
- Antal **arbejdspladser i turisterhvervet**. Sønderborg Kommune havde i 2019 1.027 private arbejdspladser relateret til turismeerhvervet. Det svarer til 4,8% af de private arbejdspladser i kommunen. De private arbejdspladser i Sønderborg Kommune har en mindre grad af specialisering inden for turismeområdet set i forhold til resten af landet

GRØN TURISME

- Antal af **certificeret HORESTA green key hoteller**. Et ud af 22 hoteller er certificeret. Andre har en grøn profil, hvor de går ind for bæredygtighed.

OVERNATNINGER I SØNDERBORG KOMMUNE 2019

RELEVANTE POLITIKKER OG HANDLEPLANER

- Beskæftigelsespolitikken 2019-2022
- Sådan skaber vi erhvervsservice i topklasse i Sønderborg kommune version 2.0. – Handleplan 2019-2022
- Handleplan for bosætning – 10 konkrete initiativer
- Masterplan for Handel og Turisme 2.0 2018
- Masterplan for Gråsten 2015-2025
- Turismeplaner for Nordals
- Helhedsplanen - Kvalitet i dagstilbud og skole

Verdensmål 9

Bygge robust infrastruktur, fremme inklusiv og bæredygtig industrialisering og understøtte innovation

Verdensmål 9 har som mål at opbygge en ordentlig infrastruktur både regionalt og globalt. Derudover skal den inkluderende og bæredygtige industrialisering fremmes markant, og i de mindst udviklede lande, skal der ske en fordobling heri. Små industrier især i ulande skal have forøget adgang til finansiering, samtidigt med at der skal mere forskning, teknologisk opgradering og innovation til i alle landes industrisektorer. Slutteligt skal adgang til IT forøges markant, især i de mindst udviklede lande.

STATUS

I 2007 blev Sønderjyllands nye viden- og kulturcenter Alsion indviet. Der er satset på uddannelse og innovation. Der tilbydes 13 uddannelser, der efterspørges i de lokale virksomheder herunder ingeniøruddannelser, europæiske studier, erhvervsøkonomi og kombinationsuddannelser med sprog og økonomi. På SDU Sønderborg udbyder Center for Industriel Elektronik ingeniøruddannelser inden for industriel elektronik, forskning, innovation og produktudvikling i samarbejde med virksomhederne.

Alsion huser også Videnspark Alsion, ErhvervsAkademi SydVest, en koncertsal, der er hjemsted for Sønderjyllands Symfoniorkester. Videnspark Alsion er en erhvervspark, som primært huser vidensbaserede virksomheder bl.a. ProjectZero.

Sønderborg Lufthavn er en vigtig forbindelse til især København. Det tager kun 35 min. at flyve til hovedstaden. Dermed har togstationen ikke den samme afgørende betydning for den kollektive trafik som i andre stationsbyer. Busrutenettet består af 31 busruter internt i kommunen, hvor busrute 223 mellem Nordborg over Sønderborg til Gråsten er den mest benyttede rute. Som en del af omlægningen til en grønnere transport skiftede Sønderborg Kommune i 2017 til nye gasbusser. Busserne har fast base i Ragebøl ved gasfyldestationen.

Der er 3 færgeruter i kommunen. Ruten Fynshav–Ærø, som sejles af en elfærge, Fynshav–Bøjden og Ballebro–Hardeshøj. Fra 2015-2018 er der anlagt en supercykelsti hele vejen til Nordals, der skal sikre, at pendlere har optimale cykelforhold. Der er afsat midler til renowering af eksisterende samt nyanlæg af cykelparkeringer. Forvaltningen er i gang med at revidere prioriteringslisten over cykelstier.

De 36 landsbylaug i kommunen satser på at supplere den kollektive trafik med bl.a. landsbybusser. Bussen er stillet til rådighed med støtte fra Sønderborg Kommune og Trafik- og Byggestyrelsens ”Pulje til forbedringer af den kollektive trafik i yderområderne”.

Vi har i Sønderborg Kommune valgt 4 ud af 8 delmål:

9.1 - Omhandler bæredygtig infrastruktur

9.2 - Omhandler inklusiv og bæredygtig industrialisering

9.3 - Omhandler små virksomheder

9.4 - Omhandler rene miljørigtige teknologier

Verdensmål 9

Bygge robust infrastruktur, fremme inklusiv og bæredygtig industrialisering og understøtte innovation

UDFORDRINGER

For Sønderborg Kommune handler Verdensmål 9 om udfordringer med at skaffe kvalificeret arbejdskraft til områdets industri- og energivirksomheder. Manglen på danske ingeniører betyder, at virksomheder som Linak og Danfoss henter arbejdskraft uden for landets grænser. I Sønderborg Kommune er mange arbejdspladser knyttet til få store virksomheder i form af især Danfoss, Linak og Danish Crown.

Sønderborg Kommune er kendetegnet ved at være en landkommune, hvor den offentlige transport i form af busser og toge er udfordret på passagertal og få afgang. Der er i disse år mange nye trafikanttyper (speed pedelecs, elløbehjul, elcykler, ladcykler, APE, osv.). Det stiller krav til den fysiske udformning af cykelanlæg.

MÅL

Sønderborg Kommune skal være den foretrukne kommune for iværksættere i Sønderjylland, og Byrådet vil styrke Sønderborg som uddannelsesby ved at tiltrække flere uddannelser og samtidig styrke erhvervsuddannelserne. Uddannelsesniveaut skal matche de lokale virksomheders behov for kvalificeret arbejdskraft.

Fokus skal være på erhvervsservice og erhvervsvenlighed, adgang til kvalificeret arbejdskraft samt infrastruktur og transport. For at kunne tiltrække flere studerende til Sønderborg Kommune vil vi styrke uddannelses- og læringsmiljøet.

Der er fokus på den grønne omstilling i transporten i Sønderborg Kommune. Derfor har kommunen sammen med ProjectZero udarbejdet en Strategisk Energiplan for Grøn Transport. Planen er et skridt på vejen mod et CO₂-neutralt Sønderborgområde i 2029 og har bl.a. fokus på øget cykling, en bedre kollektiv transport, en grønnere privat bilisme og en mere bæredygtig tung transportsektor.

Indikatorer og status Industri, innovation og infrastruktur

Delmål 9.2

9.2: Inklusiv og bæredygtig industrialisering skal fremmes, og industriens andel af beskæftigelsen og bruttonationalproduktet skal øges i betydelig grad inden 2030 i overensstemmelse med nationale forhold. I de mindst udviklede lande skal industriens markedsandel fordobles.

ERHVERVSSTRUKTUREN I SØNDERBORG KOMMUNE

De private arbejdspladser i Sønderborg Kommune er især specialiseret inden for de to områder ”byggeri og bolig” og ”energi og miljø”.

- Andelen af **grønne jobs** i Sønderborg Kommune 2018 var 16% af alle beskæftigede ifølge Energistyrelsens opgørelse.

Detaljeret erhvervsstruktur, Sønderborg kommune, fordelt på ressourceområder, 2019

Ressourceområde	Primære erhverv	Fremstillingserhverv	Støtteerhverv	Serviceerhverv	I alt
Fødevarer	780*	1.202**	252	1.469	3.703*
Møbler		12		142	154
Beklædning		68*		456	524
Turisme				1.127	1.127
Bygge/bolig	14	3.783***	52*	2.833	6.682*
IT/kommunikation		381**	22	1.372	1.775
Transport		268**		1.559	1.827
Energi/miljø	1	2.081***		135	2.217***
Medico/Sundhed		7		849	856
Øvrige erhverv		764*		3.983	4.747
Alle ressourceområder	795*	8.566**	326*	13.925	23.612

Tabellen viser antal beskæftigede i de forskellige erhverv i Sønderborg Kommune.

Erhvervsspecialisering:

* Lidt specialiseret, dvs. op til 1,5 gange landsgennemsnit

** Specialiseret, dvs. fra 1,5 til 3 gange landsgennemsnit

*** Meget specialiseret, dvs. mindst 3 gange landsgennemsnit

Indikatorer og status Industri, innovation og infrastruktur

Delmål 9.3

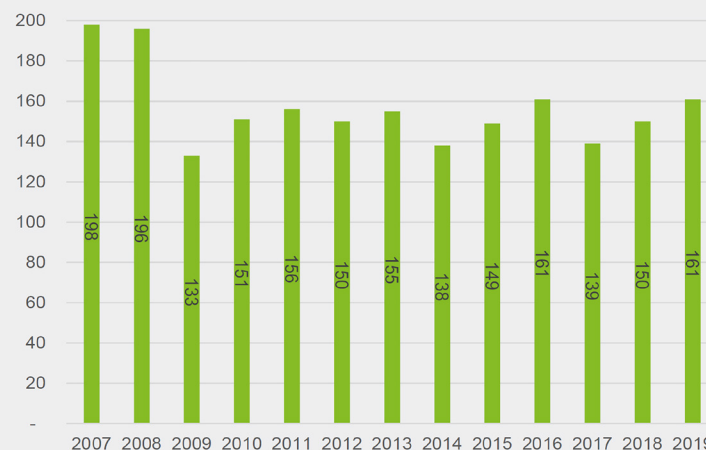

9.3: Små industri- og andre virksomheders adgang til finansielle tjenesteydelser, herunder lånemuligheder til en overkommelig pris skal øges, især i udviklingslandene, og de skal integreres bedre i værdikæder og markeder.

IVÆRKSÆTTERI OG VIRKSOMHEDER

- Antal **iværksættere**. I april 2019 var der 664 iværksættere i Sønderborg Kommune. I 2017 havde Sønderborg Kommune 14 virksomheder, der kvalificerede sig til Børsens Gazelle. Samme år var der flest iværksættere i Vidensservice-branchen, idet 23 ud af 139 iværksættervirksomheder tilhørte denne branche.
- **Etableringsraten for virksomheder** var i 2019 lavere i Sønderborg Kommune sammenlignet med etableringsraten på landsplan. I Sønderborg Kommune var etableringsraten 5,2% i 2019, mens den for hele landet var på 6,3%. Etableringsraten skal forstås som andelen af den samlede virksomhedsbestand, der er etableret i et givent år.

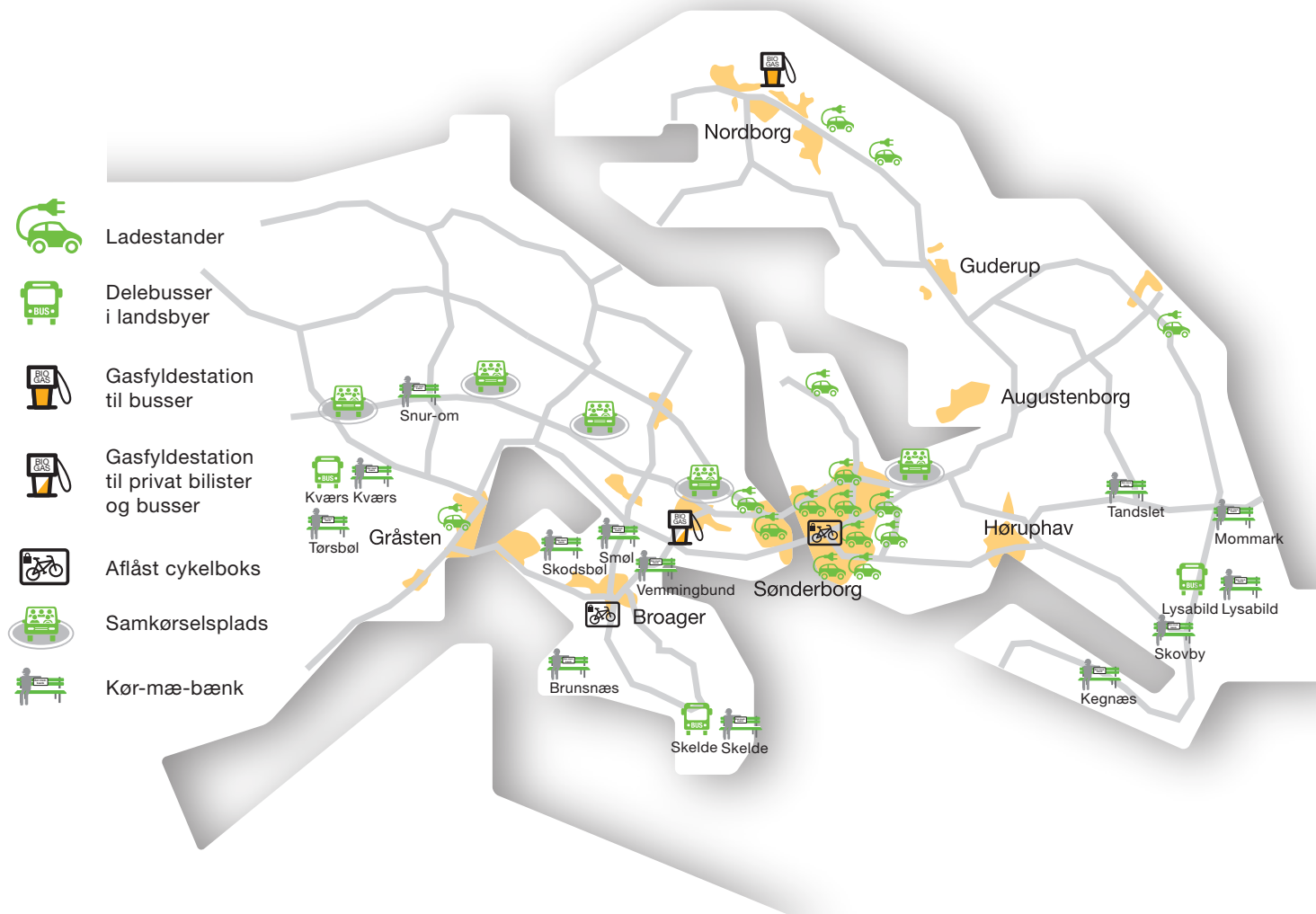
Nye reelle virksomheder i Sønderborg kommune, 2007-2019

Privat beskæftigelse og iværksætterjob, fordelt på branche, 2019

Branche	Beskæftigede, privat sektor	Iværksætternes jobskabelse	Iværksætternes jobandel
Landbrug, skovbrug og fiskeri	876	20	2,3%
Industri	8.960	65	0,7%
Energi og Forsyning	107		0,0%
Bygge og anlæg	1.460	134	9,2%
Handel	4.632	104	2,2%
Transport	881	58	6,6%
Hoteller og restauranter	1.195	222	18,6%
Information og kommunikation	592	67	11,3%
Finansiering, forsikring og ejendomshandel	800	18	2,3%
Vidensservice	617	52	8,4%
Operationel service	1.116	217	19,4%
Undervisning og sundhed mv.	1.543	177	11,5%
Kultur og fritid	402	20	5,0%
Andre serviceydelser mv.	431	82	19,0%
Alle brancher	23.612	1.236	5,2%
Andel af Sydjylland	9,0%	9,9%	

Kilde: Danmarks Statistik specialkørsel baseret på RAS. Beregninger foretaget af eStatistik.

Indikatorer og status Industri, innovation og infrastruktur

Delmål 9.1 og 9.4

9.1: Der skal udvikles pålidelig, bæredygtig og robust infrastruktur af høj kvalitet, herunder regionale og grænseoverskridende infrastruktur, for at støtte den økonomiske udvikling og menneskelig trivsel, med fokus på lige adgang for alle til en overkommelig pris.

9.4: Inden 2030 skal infrastrukturen opgraderes og industrier retrofittes for at gøre dem bæredygtige, med mere effektiv udnyttelse af ressourcer og øget brug af rene og miljøvenlige teknologier og industrielle processer. Alle lande skal handle ud fra deres respektive kapacitet.

INFRASTRUKTUR FOR GRØN TRANSPORT

- Antal **km cykelsti**. I januar 2020 var der 314 km cykelsti i Sønderborg Kommune, og yderligere 60 km cykelsti er under projektering
- Antal **offentlig tilgængelige elladestandere**. Der er 15 i Sønderborg Kommune i 2020.
- Antal **færger på grøn brændstof**. Der er en elfærge på en af de tre færgeforbindelser.
- Antal **busser på grøn brændstof**. Der er 44 by/lokale/regionale busser der kører på biogas. De 44 busser udgør hele den lokale offentlige buskørsel i Sønderborg Kommune

RELEVANTE POLITIKKER, STRATEGIER OG HANDLINGSPLANER

- Roadmap2025
- Strategisk Energiplan for Grøn Transport
- Beskæftigelsesstrategi 2016-2018
- Beskæftigelsesplan 2017
- Sådan skaber vi erhvervsservice i topklasse i Sønderborg kommune version 2.0. – Handleplan 2019-2022
- Masterplan for Handel og Turisme 2.0 2018

Verdensmål 10 Reducer ulighed i og mellem lande

Verdensmål 10 skal sørge for lønstigninger på mere end det nationale gennemsnit til 40% af de lavest lønnede. Der skal ske en øget og større social, økonomisk og politisk inddragelse af alle befolkningsgrupper, og sikres lige muligheder og fair lovgivning. Ulandene skal sikres medindflydelse på de globale finansinstitutioner, og migrationen skal gøres mere velstyret.

I Sønderborg Kommune handler Verdensmål 10 om at sikre inklusionen af forskellige befolkningsgrupper og flersprogede, herunder udenlandske studerende, det tyske mindretal og borgere med anden etnisk herkomst end dansk. Mindre ulighed handler også om lighed i sundhed.

STATUS

Danmark har underskrevet Europarådets sprogcharta og rammekonventionen for nationale mindretal. I Sønderjylland findes en række tyske skoler, børnehaver, biblioteker og foreninger. Derudover har mindretallet avisen Der Nordschleswiger, det politiske parti, Slesvigsk Parti og museet Deutsches Museum Nordschleswig i Sønderborg.

En række tiltag skal være med til at sikre integrationen af flygtninge og familiesammenførte. Der afholdes bl.a. arrangementer, hvor nye flygtninge, danskere og foreninger kan mødes. Kommunens Integrationscenter har fokus på det rette match mellem virksomhedernes behov og de ledige flygtnings opkvalificeringsforløb.

UDFORDRINGER

Ulighed i sundhedssystemet er også en udfordring. Tal fra Sundhedsstyrelsen viser, at borgere med mentale helbredsudfordringer og psykisk sygdom der bliver syge i en tidligere alder, mærker større konsekvenser af sygdom og dør tidligere. Denne udfordring er også gældende for Sønderborg Kommune.

Vi har i Sønderborg Kommune valgt 4 ud af 10 delmål:

10.1 - Omhandler indkomststigninger for 40 % af de lavtlønnede

10.2 - Omhandler inddragelse af alle i politiske beslutninger

10.3 - Omhandler at samfundsmæssige uligheder skal reduceres

10.4 - Omhandler at opnå større ligheder

Verdensmål 10 Reducer ulighed i og mellem lande

MÅL

Flere skal vide, at naturen i Sønderborg Kommune også er tilgængelig og kan nydes og bruges, når man har funktionsnedsættelse som f.eks. gangbesvær eller er afhængig af en kørestol. Det gælder både kommunens egne borgere og turister. Derfor skal der registreres handicapvenlighed og udarbejdes informationsmateriale, der både fysisk og virtuelt fortæller om mulighederne og viser vej til dem.

For at rette op på den sociale ulighed i sundhed vil Sønderborg Kommune etablere en sundhedsvejledning målrettet psykiske sårbare borgere. Indsatsen er baseret på et tæt samarbejde med kommunens sundheds- og socialområdet.

Alle borgere skal have lige muligheder for at deltage i samfundslivet:

- Flere borgere med funktionsnedsættelse styrker deres arbejdsidentitet og bruger deres arbejdsevne
- Flere sårbare borgere får muligheden for at bevare tilknytning til arbejdsmarkedet
- Tilgængelighed skal tænkes ind i offentlige bygninger og i byens rum, så det er muligt for alle at være deltagende
- Tilgængelighed skal tænkes ind i det etablerede kultur-, idræt- og foreningsliv, så det er muligt for alle at være deltagende

Alle borgere skal have lige mulighed for selvbestemmelse

- Borgere bliver set, hørt og mødt en respektfuld og ligeværdig relation
- Borgere har retten til og mulighed for at leve det liv de kan og vil leve
- Borgere, der oplever tab af netværk eller føler ensomhed, oplever, at der er mulighed for at være med i fællesskaber.

Indikatorer og status

Mindre ulighed

Delmål 10.1 og 10.2

10.1: Inden 2030 skal der opnås og fastholdes en gradvis indkomststigning for de nederste 40 procent af befolkningen, der er højere end landsgennemsnittet.

10.2: Inden 2030 skal enhver, uanset alder, køn, handicap, race, etnicitet, oprindelse, religion eller økonomisk eller anden status, i højere grad inddrages i sociale, økonomiske og politiske beslutninger.

INDKOMST

- Hvad tjener de **10 % med laveste indkomst**. Fra 2010 til 2017 er det beløb, der adskiller de 10 % med lavest indkomst, steget fra 123.908 kr. om året til 134.254 kr. om året i Sønderborg Kommune.
- Hvad tjener de **10 % med højeste indkomst**. Fra 2010 til 2017 er beløbet steget fra 319.327 kr. om året 378.879 kr. om året i 2017.

- Andel af **mennesker, der lever for under 50% af median indkomsten**. I 2017 levede 7,1% af indbyggerne i Sønderborg Kommune i familier med under 50% af medianindkomsten til rådighed. Andelen er steget fra 5,7% i 2010 til 7,1% i 2017. I samme periode er medianindkomsten steget fra 197.362 kr. i 2010 til 223.972 kr. i 2017. Medianindkomsten er det beløb, der adskiller de 50% med lavest indkomst fra de 50% med højest indkomst.

KOMMUNALPOLITIK

- Antal **folkevalgte kvinder i kommunalpolitik**. I Sønderborg Kommune i valgperioden 2017-2021 er der 8 kvinder ud af 31 medlemmer i Byrådet i Sønderborg.
- Antal **folkevalgte personer med anden herkomst end dansk i kommunalpolitik**. I Sønderborg Kommune i valgperioden 2017-2021, var der 1 person med anden herkomst end dansk i Byrådet.
- Antal **folkevalgte personer der repræsenterer det tyske mindretal i Byrådet** er 5 personer fra Slesvigsk Parti.

FORVENTET UDDANNELSESNIVEAU FOR PIGER OG DRENGE

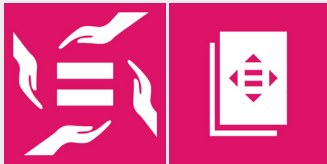
- Antal **piger og drenge på ungdomsuddannelser**. Flere piger end drenge i Sønderborg Kommune vil have mindst en ungdomsuddannelse om 25 år.
- Antal **piger og drenge på videregående uddannelser**. Om 25 år vil 73% af pigerne i Sønderborg Kommune have en videregående uddannelse, mens drengenes andel udgør 54%.

Indikatorer og status

Mindre ulighed

Delmål 10.3 og 10.4

10.3: Alle skal sikres lige muligheder, ligesom samfundsforårsaget uligheder skal reduceres, bl.a. ved at afskaffe diskriminerende love, politikker og skikke, og ved at fremme hensigtsmæssig lovgivning, politikker og foranstaltninger til at imødegå dette.

10.4: Der skal vedtages politikker, især finans-, løn- og socialpolitik, og gradvist opnås større lighed.

FLYGTNINGE

- Antallet af **nyankomne flygtninge** har svinget en del, fra 35 i 2010 til 150 i 2015 til kun 5 i 2018.
- Antallet af familiesammenførte voksne toppede med 41 personer og er siden faldet til 11 personer i 2018.

TILGÆNGELIG FOR ALLE BORGERE

For at tilgodese og ligestille borgere med funktionsnedsættelse skal tilgængelighed for alle være i fokus

- Antal **naturoplevelser der er tilgængelige for handicappede** i Sønderborg Kommune (data vil være tilgængelig 2022)

RELEVANTE POLITIKKER OG HANDLINGSPLANER

- Socialpolitikken 2017-2020
- Værdighedspolitikken 2019-2022

Verdensmål 11

Gøre byer, lokalsamfund og bosættelser inkluderende, sikre, robuste og bæredygtige

Verdensmål 11 skal sikre alle adgang til en ordentlig og betalelig bolig samt opgraderinger af slumområder. Transportsystemer og trafikikkerhed skal gøres bedre, og den offentlige transport skal forøges. Bevarelsen af den kulturelle og naturmæssige verdensarv skal styrkes, mens byernes forurening skal reduceres. Der skal sikres adgang til sikre, grønne, offentlige områder, og byplanlægningen skal sikre ressourceeffektivitet, klimatilpasning og modstandskraft over for katastrofer. Ulandenes skal hjælpes til at bygge bæredygtige og modstandsdygtige huse af lokale materialer.

STATUS

Sønderborg-området har en helt speciel kulturarv, der bærer præg af regionens omskiftelige identitet. Tiden som hertugdømme, som tysk og som dansk påvirker bygningskulturen og er med til at fortælle områdets historie. Denne kulturarv er helt unik for Danmark og fortæller hele grænselandets og især Sønderborg-områdets historie.

Mange af kommunens byer og bebyggede områder ligger ud til kysten og Sønderborg Kommune har fokus på omdannelse og fortætning af den eksisterende by, frem for at inddrage nye arealer. I de sidste år har 25% af den samlede boligmasse været en bred vifte af almene boliger.

I de kommende år vil de otte største byer i Sønderborg Kommune få udarbejdet en bystrategi, der skal være med til at synliggøre de enkelte byers potentiale og identitet. Borgernes input skal være med til at skabe en fælles retning for den fremtidige udvikling i byerne. Der er indtil videre udarbejdet 3 bystrategier.

På grund af det stigende pres på arealerne i kommunen er der behov for, at der skabes et overblik over boligmassen og det fremtidige boligbehov. Derfor er Sønderborg Kommune i gang med at udarbejde en boliganalyse for at få kvalificeret viden til brug ved udviklingen af kommunens boligområder, typer og boformer.

For at sikre landsbyernes stemme er der oprettet 36 landsbylaug. Hvert langsbylaug har udarbejdet en udviklingsplan, hvor landsbylaugene har nedfældet deres egne visioner for fremtiden. Udviklingsplanerne fungerer som forbindelsesled mellem kommune, politikerne og landsbylaugene.

Vi har i Sønderborg Kommune valgt 6 ud af 10 delmål:

11.1 - Omhandler adgang til egnede boliger

11.2 - Omhandler adgang til bæredygtig transport

11.3 - Omhandler inkluderende byudvikling

11.4 - Omhandler kultur- og naturarv

11.7 - Omhandler adgang til grønne og offentlige rum

11.a - Omhandler udviklingsplan i by, opland og landdistrikter

Verdensmål 11

Gøre byer, lokalsamfund og bosættelser inkluderende, sikre, robuste og bæredygtige

UDFORDRINGER

Der er et stigende pres på arealerne i Sønderborg Kommune. By- og erhvervsudvikling, landbrug, naturbeskyttelse og rekreative interesser kæmper ofte om de samme områder. Der er pres på for at udnytte attraktive arealer til boliger, hvilket til tider har givet konflikt med erhverv og produktion, der først lå i området.

Klimaforandringerne er nu tydelige, og de er med til at øge presset på arealerne, f.eks. ved at øge kravene til klimatilpasning. Sønderborg Kommune har en kystlinje på 250 km, og mange af kommunens byer og bebyggede områder ligger ud til kysten, og de er derfor truet ved stormflod og skybrud. Det kan f.eks. betyde, at boligudbygning kan blive dyrere i nogle områder, mens det helt skal undlades i andre områder.

Sønderborg Kommune oplever, at andelen af ældre borgere stiger over de kommende år. Det vil påvirke udviklingen i kommunen i forhold til efterspørgslen på boligtyper, service og andre faciliteter.

I kommunens landsbyer og i det åbne land findes forsømte og faldefærdige bygninger, der bør rives ned. Disse bygninger kan ikke længere benyttes til beboelse og sender et negativt signal til omgivelserne.

MÅL

Sønderborg Kommune vil være resilient og dermed være klar til at takle fremtidige udfordringer og fokusere på at vende udfordringerne til muligheder. Områder, der i fremtiden vil være i risiko for at blive oversvømmet, skal kun udnyttes, hvis områderne sikres korrekt. Der skal sikres mod forurening fra f.eks. røg, støj og skadelige stoffer. Desuden vægtes hensynet til erhvervene højt, så boliger ikke etableres så tæt på produktionserhvervene, at de skaber ringere vilkår for virksomhederne.

Der er stor fokus på at inddrage borgerne i udviklingen af kommunen. Derfor har Sønderborg Kommune fokus på at styrke borgernes deltagelse via digital borgerinddragelse. Målet er, at flere vil blande sig i debatten og inddragelsen vil kunne nå flere borgere end det klassiske borgermøde.

Sønderborg Kommune ønsker at være kendt for at tiltrække, arrangere og koordinere store events med fokus på en bæredygtig afvikling.

Kær Vestermark er et grønt bynært område nord for Sønderborg. Det er kommunens ambition at gøre Kær Vestermark til et rekreativt område for kommunens borgere. Sønderborg Kommune prioriterer en fri og offentligt adgang til Kær Vestermark, og at adgangen sker i en balance imellem beskyttelse og benyttelse af arealet. Arealet blev fredet i forlængelse af kommunens køb i 2014.

Indikatorer og status Bæredygtige byer og lokalsamfund

Delmål 11.1, 11.2, 11.3

11.1: Inden 2030 skal alle sikres adgang til egnede og sikre boliger til en overkommelig pris med adgang til grundlæggende tjenesteydelser, og slumkvarterer skal opgraderes.

11.2: Inden 2030 skal der skabes adgang for alle til at sikre, tilgængelige og bæredygtige transportsystemer til en overkommelig pris, trafiksikkerheden skal forbedres bl.a. ved at udbygge den kollektive trafik med særlig hensyn til behov hos sårbare befolkningsgrupper, kvinder, børn, personer med handicap og de ældre.

11.3.: Inden 2030 skal byudvikling gøres mere inkluderende og bæredygtig, og kapaciteten til en inddragende, integreret og bæredygtig boligplanlægning og forvaltning i alle lande skal styrkes.

UDSATTE BOLIGOMRÅDER PÅ GHETTOLISTEN

- Antallet af **beboere i boligområder på regeringens ghettoliste**. Boligområdet Nørager/Søstjernevej har siden 2016 ligget stabilt omkring de 1.300 personer.

OFFENTLIG TRANSPORT

- Antal **borgere, der har maksimalt en km til bybus**. I 2020 var der 28.500 borgere med mindre end en km. til en bybus (74.446 bor i kommunen).
- Antal **borgere, der har maksimalt en km. til hovedbusruten 223**, som kører strækningen Nordborg-Sønderborg-Gråsten, er 44.000.

Hele kommunen betjenes af skolebusser tilpasset skoledistriktet og distriktsskolens ringetider. Da elever i 0.-3. klasse er befordringsberettigede ved en afstand over 2,5 km. mellem bopæl og skole er befordringsnettet meget dækkende og næsten alle lokalsamfund betjenes.

BORGERINDDRAGELSE

Sønderborg Kommune har fokus på at inddrage borgerne i udviklingen af kommunens byer og landsbyer.

- Antal **Bystrategier**. Der er udarbejdet 3 ud af 8 bystrategier.
- Antal **Udviklingsplaner for landsbyerne**. Der er udviklingsplaner for 34 ud af 36 landsbylaug. De to sidste er under udarbejdelse.

Indikatorer og status Bæredygtige byer og lokalsamfund

Delmål 11.4, 11.7

11.4: Indsatsen for at beskytte og bevare verdens kultur- og naturarv skal styrkes.

11.7: Inden 2030 skal der gives universel adgang til at sikre, inkluderende og tilgængelige, grønne og offentlige rum, især for kvinder og børn, for ældre mennesker og for personer med handicap.

NATURARV

- Antal hektar **beskyttet natur**. Der er 2.861 ha. beskyttet natur i Sønderborg Kommune
- Antal hektar **fredsskov**. Der er 4.500 ha. fredsskov.

BYGNINGER - DEN FYSISKE KULTURARV

- Antal **fredede og bevaringsværdige bygninger**. Der er i omegnen af 80 fredede bygninger i Sønderborg Kommune, mens antallet af bevaringsværdige bygninger ligger på over 4.400. Fredede bygninger har en særlig national betydning, mens bevaringsværdige bygninger har betydning for lokalområdets historiske islæt. Bygninger, der er særligt bevaringsværdige, kan ikke umiddelbart nedrives.

GRØNNE OMRÅDER

- Antal **grønne områder i og omkring byerne**. Ved planlægning af grønne og offentlige områder har Sønderborg Kommune fokus på god tilgængelighed for handicappede.
- Grønne områder og parker i Sønderborg Kommune

Grønne områder og parker i Sønderborg Kommune	
Legepladser	25 stk.
Parker og grønne områder	314 ha.
Skov	4440 ha.
Vej og parktræer	Ca. 9000 stk.
Sportsanlæg	19

Kilde: Sønderborg Kommune, www.sonderborgkommune.dk

Indikatorer og status Bæredygtige byer og lokalsamfund

Delmål 11.a

Positive økonomiske, sociale og miljømæssige forbindelser mellem by, opland og landdistrikter skal støttes ved at styrke den nationale og regionale udviklingsplanlægning.

ARRANGEMENTER I SØNDERBORG KOMMUNE

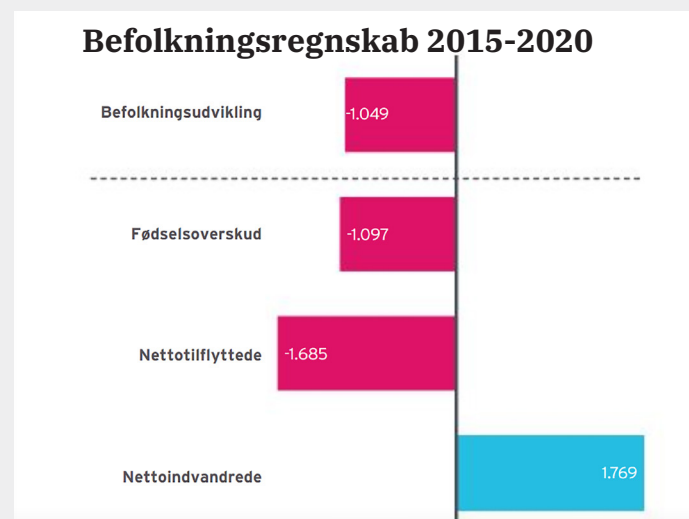
- Antal **arrangementer i Sønderborg Kommune**, der afholdes hvert år, hvor alle er velkomne. Kommunen afholder en række kulturelle arrangementer såsom Børnekunsthifestivalen på Sønderborg Slot. Ud over de kommunale arrangementer afholdes der hvert år i omegnen af 420 arrangementer, som bl.a. den private organisation "Kultur i Syd" står bag

GENNEMSNITLIG INDKOMST OG BOSÆTNING

- Den gennemsnitlige **indkomst i Sønderborg Kommune** er steget fra 229.600 kr. om året i 2014 til 247.000 kr. om året i 2017. Indbyggerne i Sønderborg Kommune tjener i gennemsnit mindre sammenlignet med resten af landet. Borgerne i kommunen har den højeste gennemsnitlige indkomst blandt de sønderjyske kommuner

ANTAL TILFLYTNING/FRAFLYTNING

Sønderborg Kommune er afhængige af at kunne tiltrække og fastholde tilflyttere til området.

RELEVANTE POLITIKKER OG HANDLINGSPLANER

- Kommuneplanen og lokalplaner
- Klimatilpasningsplanen
- Bæredygtighedspolitik 2021-2024
- Handleplan for bosætning 2019-2022
- Medborgerskab – en tværgående politik 2015
- Bystrategier
- Udviklingsplaner for Landsbylaugene

Miljøvenlig skraldebil.

I Sønderborg Kommune sorterer borgerne deres affald. Fra september 2021 gælder samme regler for sommerhusejerne. Sønderborg Forsyning har 14 renovationslastbiler for at hente affald ved borgerne i Sønderborg Kommune. 10 af renovationslastbilerne kører på klimavenlig biogas, mens de resterende fire kører på el.

Verdensmål 12 Sikre bæredygtige forbrug- og produktions- former

Verdensmål 12 skal sikre en bæredygtig styring og effektiv brug af naturressourcerne, halvere det globale fødevarespild, og sikre at de globale vedtagne rammer for udledning af kemikalier og affald overholdes. Genbrug skal fremmes, og virksomheder skal opmuntres til bæredygtighed, mens de offentlige indkøb ligeledes skal gøres mere bæredygtige. Alle mennesker skal have relevant info og bevidsthed om bæredygtig udvikling, mens turisme skal gøres mere bæredygtig. Endeligt skal miljøskadelige subsidier til fossilt brændsel udfases, og der skal ske en restrukturering af skatter og afgifter.

STATUS

Sønderborg Forsyning gennemførte i februar og marts 2018 et forsøg med sortering af madaffald i Broager og Augustenborg blandt ca. 100 boliger. 73% af madaffaldet blev sorteret fra i løbet af de 2 uger forsøget varede. Samtidigt havde sorteringen af madaffald en positiv effekt på sorteringen af de øvrige genbrugsfraktioner såsom plast, pap og metal.

Målet med den nye Affaldsplan er, at Sønderborg Kommune skal sortere mere husholdningsaffald fra til genanvendelse. Et led i at opfylde målene er en ændring i indsamlingssystemet, så hver husstand fremover har 3 to-delte beholdere; én til rest- og madaffald samt to til genbrugsmaterialer. Dermed sorteres affaldet i 6 fraktioner: madaffald, dagrenovation, metal, plast, glas samt pap og papir og en miljøkasse til farligt affald.

Sønderborg Kommune har indkøbt beholdere, så alle administrative arbejdspladser får samme udstyr og samme mulighed for at sortere deres affald i pap/papir, metal, plast og restaffald.

I Sønderborg Kommune er der mange genbrugsforretninger og second hand shops. Der er en del forretninger, hvor man kan leje en reol og sælge sine loppeting fra. På Nørrekobbel Genbrugsplads er Sønderborg Forsyning i gang med et CSR-projekt, hvor der skal etableres værksteder, der kan reparere f.eks stole, før de sættes til salg i genbrugsbutikken.

Kommunen har fokus på bæredygtige indkøb og udbud, der bl.a skal understøtte et politisk ønske om social bæredygtighed og sociale klausuler i kraft af Indkøbs- og Udbudspolitikken.

Arbejdet med at skrive en drejebog til bæredygtig affaldshåndtering ved events er i gang. Konceptet med affaldssortering og brug af vaskbare ølkrus skal afprøves og stå sin endelige prøve ved bl.a. Tour de France i 2022.

Vi har i Sønderborg Kommune valgt 6 ud af 11 delmål:

12.1 - Omhandler handlingsplaner for bæredygtig forbrug

12.3 - Omhandler madspild

12.5 - Omhandler øget genanvendelse af affald

12.6 - Omhandler affaldsmængder generet af virksomheder

12.7 - Omhandler offentlig indkøb

12.8 - Omhandler information om ressourceforbrug og genanvendelse

Verdensmål 12

Sikre bæredygtige forbrugs- og produktionsformer

UDFORDRING

Verdensmål 12 handler for Sønderborg Kommune om udfordringer med madspild og anvendelsen af plastik. Hvert år smider danskerne 260.000 tons mad ud. Spild af mad og plastik i naturen har store klima- og miljømæssige konsekvenser. Plast i naturen skal undgås. Det kommer fra trailere og lastbiler, som ikke har spændt deres last ordentligt fast. Det kommer fra landbruget, hvor meget stråfoder er pakket ind i plast, som slider sig løs i vejr og vind. Det kommer fra mennesker, som i ligegyldighed smider affald – herunder plast i naturen.

Sønderborg Kommune er et stort turistområde – og vi bliver endnu større med Nordals Ferieressort. Derfor skal der på affaldssiden gøres en indsats, for at gæsterne skal kunne sortere deres affald på lige fod med de private husstande. Der er mange sommerhusområder i Sønderborg Kommune og derved er det vigtigt at have fokus på energirigtige sommerhuse.

MÅL

I Sønderborg Kommune er der fokus på at engagere virksomheder og butikker i rejsen mod CO₂-neutralitet i 2029. Derfor er der igangsat initiativer under ProjectZero, som skal få virksomhederne til at mindske deres energiforbrug.

Samtidigt har kommunen fokus på offentlig bæredygtige indkøb og udbud, der bl.a skal understøtte et politisk ønske om social bæredygtighed og sociale klausuler i kraft af Indkøbs- og Udbudspolitikken.

Sønderborg Kommune vil i fremtiden fokusere på at nedbringe madspild både i kommunen som virksomhed såvel som blandt borgere og erhverv. Som en del af dette har kommunen i den nye Affaldsplan 2019-2030 indført nye sorteringsordninger, hvor madaffald fremover skal sorteres fra den almindelige dagrenovation.

Genanvendelsesandelen skal øges til 57,5%, hvormed både det nationale 2022-mål om 50% genanvendelse i 2022, og EU's mål om 55% genanvendelse inden 2025 opfyldes.

Indikatorer og status Ansvarligt forbrug og produktion

Delmål 12.1, 12.3

12.1: Det 10-årige Rammeprogram for Bæredygtige Forbrugs- og Produktionsmønstre skal gennemføres, og alle lande skal tage handling, med ulandene i spidsen, under hensyntagen til ulandenes udvikling og kapaciteter.

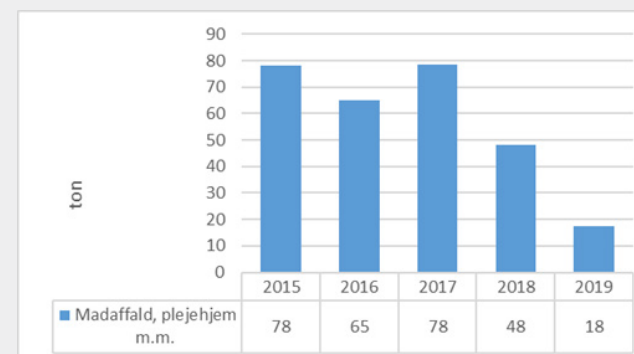
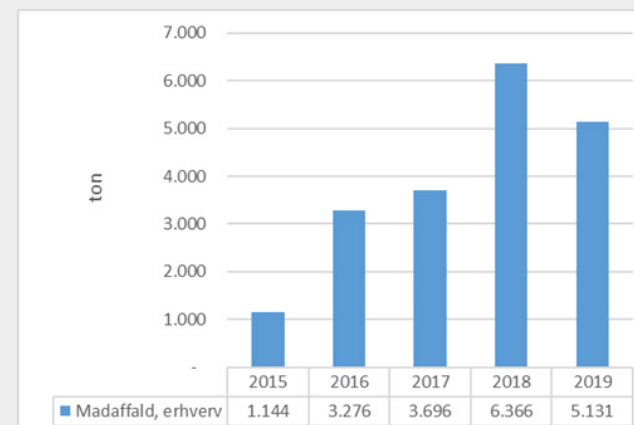
12.3: Inden 2030 skal det globale madspild på detail- og forbrugerniveau pr. indbygger halveres og fødevarer tab i produktions- og forsyningskæder, herunder tab af afgrøder efter høst, skal reduceres.

BÆREDYGTIGE FORBRUG OG FORBRUGSMØNSTRE

- **Genanvendelsesraten for husholdningsaffald** har ligget stabilt omkring de 60% siden 2013, mens genanvendelsesraten for erhvervsaffald er steget fra 63,9% i 2013 til 83,0% i 2017. Der er et potentiale for indsamling af madaffald og plast i storkøkkener, herunder også kommunens egne storkøkkener.

MÆNGDEN AF MADAFFALD

- **Madaffald fra erhverv** dækker over madaffald og fritureolie.
- **Madaffald fra kommunens plejehjem** viser en faldende tendens. Kommunens 36 køkkener arbejder for at minimere madspild. De deltager i workshops og kurser, hvor de får tips og tricks til at udnytte råvarerne mere hensigtsmæssigt. De kommunale køkkener arbejder sammen med kommunens fødevarerkoordinator om at gøre indkøb af frugt og grønt mere lokalt.

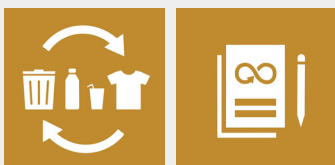

Indikatorer og status

Ansvarligt forbrug og produktion

Delmål 12.5 og 12.6

12.5: Inden 2030 skal affaldsgenereringen væsentligt reduceres gennem forebyggelse, reduktion, genvinding og genbrug.

12.6: Virksomheder, især store og transnationale virksomheder, skal opfordres til at benytte bæredygtig praksis og til at integrere oplysninger om bæredygtighed i deres rapporteringscyklus.

AFFALD OG GENBRUG

- **Den totale affaldsmængde i tons.** Borgere og virksomheder i Sønderborg Kommune generer mindre affald sammenlignet med 2013. Den totale affaldsmængde fra både husholdninger og erhverv i Sønderborg Kommune er faldet med 28% fra 207.698 tons i 2013 til 149.963 tons i 2019

MILJØBELASTNING

- **Mængden af affald i tons fra husholdningerne** i Sønderborg Kommune er faldet med godt 16% fra 79.324 tons i 2008 til 66.501 tons i 2017, hvorefter det steg igen til 75.887 ton i 2019

- **Affaldsmængden genereret af virksomhederne** i Sønderborg Kommune faldt fra 141.303 tons i 2013 til 124.063 tons i 2016. Fra 2016 til 2017 steg mængden af affald fra virksomhederne til 142.081 tons, hvorefter det er faldet til 74.076 ton i 2019.

Note: Figuren viser affaldsmængden uden jord pr. år for husholdninger og erhverv i Sønderborg Kommune (enhed: ton).

- **Genanvendelse af pap, papir, plast, jern, glas, træ og metal** fordelt på erhverv (e) og husholdninger (h)

	Glas, e	Glas, h	Jern og metal, e	Jern og metal, h	Pap, e	Pap, h	Papir, e	Papir, h	Plast, e	Plast, h	Træ, e	Træ, h
2015	188	782	13.895	1.634	5.180	689	410	4.385	509	584	3.876	11.656
2016	246	1.538	14.086	3.168	5.009	528	710	3.831	388	825	7.870	8.602
2017	263	1.497	13.220	2.716	4.474	831	485	3.491	484	482	1.445	9.148
2018	245	1.565	11.863	3.233	4.679	794	709	2.727	347	407	2.553	6.506
2019	967	1.745	9.022	3.601	5.304	342	462	2.747	277	386	2.335	7.185

Indikatorer og status Ansvaret forbrug og produktion

Delmål 12.7 og 12.8

12.7: Der skal fremmes bæredygtige offentlige indkøbspraksis i overensstemmelse med nationale politikker og prioriteter.

12.8: Inden 2030 skal det sikres, at mennesker alle steder, har den relevante information og viden om bæredygtig udvikling og livsstil i harmoni med naturen.

OFFENTLIGE INDKØB OG UDBUD

- Andel af **lokale råvarer**. I Sønderborg Kommune er der i ”Indkøbs- og Udbudspolitik 2016” fokus på at understøtte bæredygtige indkøb og udbud i kommunen. Ved at foretage indkøb med mindst mulig miljøbelastning understøtter politikken visionen om et CO₂-neutralt Sønderborg i 2029

UDBREDELSE AF VIDEN OM BÆREDYGTIGHED

- Antal **kampagner, arrangementer og gennemførte handlingsplaner**, der har fokus på at udbrede viden om ressourceforbrug og bæredygtighed. Sønderborg Kommune har gennem bl.a UNESCO Learning Cities-medlemsskabet og House of Science fokus på at udbrede viden om bæredygtighed til børn og unge i kommunen

RELEVANTE POLITIKKER OG HANDLINGSPLANER

- Indkøbs- og Udbudspolitik 2019
- Affaldsplanen 2019-2030
- Handleplan for Fødevarer 2019-2021

I Sønderborg har vi en vision om CO₂ neutralitet i 2029. Delmål i 2020 på 50% er nået. ProjectZero er primusmotor i denne ambitiøse rejse.

Verdensmål 13

Handle hurtigt for at bekæmpe klimaforandringer og deres konsekvenser

Verdensmål 13 har til formål at styrke modstandskraften imod og tilpasning til klimarelaterede risici og naturkatastrofer i alle lande. Derudover skal der sørges for uddannelse, øget bevidsthed og kapacitet hos alle mennesker og institutioner til at forebygge og klare klimaforandringer. De rige lande skal desuden indfri deres løfte om at mobilisere 100 mia. USD årligt fra 2020 til ulandenes behov for meningsfuld begrænsning og få den Grønne Klimafond i gang snarest.

STATUS

Sønderborg har en vision om CO₂-neutralitet i 2029. ProjectZero som er et OPP (Offentligt-Privat Partnerskab) varetager dette arbejde i tæt samarbejde med de vigtigste aktører, heriblandt Sønderborg Kommune. Sønderborg-området har i 2018 reduceret sit CO₂-aftryk med 44% siden 2007. Kommunen som virksomhed har reduceret med 55,7% siden 2007. Resultaterne er opnået ved den grønne omstilling i elproduktionen og fjernvarmen, flere varmepumper og energioptimeringer af bygninger. Sønderborg Kommune har siden 2009 brugt 164 mio. kr. på at energirenovere de kommunale bygninger og 90 mio. kr. til at skifte til LED gadebelysning.

I 2019 blev Sønderborg Kommune udvalgt til at medvirke i projektet DK2020. Kommunen fik i sommeren 2020, som en af de første kommuner i Danmark, en klimaplan godkendt, så den derved lever op til Paris-aftalens målsætninger. Kravene i DK2020 medfører at den eksisterende Klimatilpasningsplan fra 2014 skal opdateres.

På baggrund af den nuværende klimatilpasningsplan er der udarbejdet en klimahandlingsplan. Den beskriver, hvor der skal foretages klimasikring i forhold til oversvømmelser fra regnvand, stigende havvand- og stormflodshændelser.

Sønderborg og Gråsten er begge udpeget som væsentlige projektområder i klimahandlingsplanen. I begge byer blev der i 2018 afholdt borgermøder og workshops om, hvordan byerne bedst kan sikres mod oversvømmelser fra stormfloder og stigende havvand. Ligeledes er der udarbejdet interessentanalyser for de to områder.

Klimatilpasningsplanens målsætninger og retningslinjer er implementeret i kommuneplan 2019-2031. Det betyder bl.a, at klimatilpasning fremadrettet skal tænkes ind i al fremtidig planlægning og byudvikling, så oversvømmelser af bygninger, kældre, infrastruktur og kritiske tekniske anlæg undgås. Hvis der planlægges et byggeri i områder, hvor der er i risiko for oversvømmelse ved skybrudshændelser, skal bygherre levere en plan for håndteringen af vand, som strømmer til og fra projektområdet.

Vi har i Sønderborg Kommune valgt 3 ud af 5 delmål:

13.1 - Omhandler klimatilpasning

13.2 - Omhandler klimaforandringer CO₂-reduktion

13.3. - Omhandler oplysning om tidlig varsling

Verdensmål 13

Handle hurtigt for at bekæmpe klimaforandringer og deres konsekvenser

UDFORDRING

I Sønderborg Kommune peger Verdensmål 13 især på udfordringer med konsekvenserne af klimaforandringerne, da mange byer og bebyggede områder er truet ved stormflod og skybrud. Sønderborg Kommune har en kystlinje på 250 km. og mange af kommunens byer og bebyggede områder ligger ud til kysten. Det betyder, at der i de kommende år skal være større fokus på vandhåndteringen i planlægningen af nyt byggeri og tekniske anlæg.

Aktuelt er den største udfordring for at nå målet om nul CO₂-udledning fra energisystemet gennemførelsen af det kystnære havvindmølleprojekt Lillebælt Syd, da projektet vil bidrage til en væsentlig del af elproduktion i fremtiden.

Vi ser ind i et mere elektrificeret samfund, hvor det er nødvendigt, at energien bruges smart, og der skabes et jævnt energiforbrug. Omstillingen er kompleks, fordi mange parter skal spille sammen på nye måder. Der skal etableres infrastruktur til grøn transport og findes plads til vindmøller på land og store solcelleparker. En omstilling til netto-nul for alle klimagasser vil desuden udfordre kommunens landmænd, og her bliver især den nationale rammesætning afgørende.

MÅL

I Kommuneplan 2019-2031 er målet for klimatilpasning at ”afbøde konsekvenserne af klimaforandringerne”. For at leve op til kravene i DK2020 er det nødvendigt at opstille en mere konkret, strategisk målsætning for klimatilpasning. Det vil ske i forbindelse med udarbejdelse af en ny klimatilpasningsplan.

ProjectZero har udarbejdet Roadmap2025, som er den plan, der skal sikre, at Sønderborg-området reducerer CO₂ i 2025 udledningen med 75% og kommer i mål som CO₂-neutral i 2029 for energisystemet. Som følge af Klimaplanen DK2020 er der fastsat yderligere mål for CO₂-reduktionerne i perioden 2029-2050, hvor målsætningen er en overproduktion af vedvarende energi. Desuden er alle landbrugets klimagasser medregnet i det samlede klimaregnskab. DK2020 har understreget et behov for at der sker en opdatering af den strategiske energi- og varmeplanlægning.

Indikatorer og status Klimaindsats

Delmål 13.1 og 13.3

13.1 Modstandskraft og tilpasningsevne til klimarelaterede risici og naturkatastrofer i alle lande skal styrkes.

13.3: Undervisning, oplysning og den menneskelige og institutionelle kapacitet skal forbedres ift. modvirkning, tilpasning, skadesbegrænsning og tidlig varsling af klimaændringer.

I Sønderborg Kommune er der fokus på at imødekomme klimaforandringerne i politikker og planer. Klimatilpasningsplanen er et kommuneplan-tillæg, der beskriver, hvordan kommunen vil håndtere klimaudfordringerne i form af bl.a. stigende vandstande. I Bæredygtighedspolitikken er der fokus på bæredygtighed i et langt og bredt perspektiv, mens Klima- og Energipolitikken har fokus på visionen om et CO₂-neutralt Sønderborg i 2029 i samspil med Masterplanen for ProjectZero.

KLIMATILPASNING

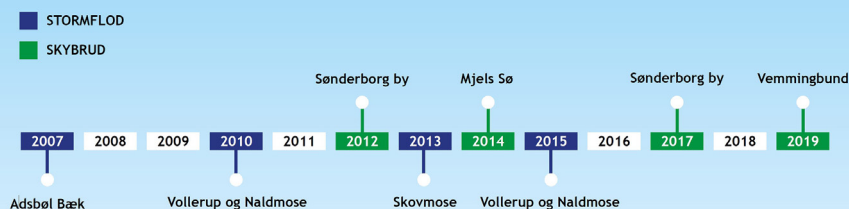
I Sønderborg Kommune peger Verdensmål 13 især på udfordringer med konsekvenserne af klimaforandringerne, da mange byer og bebyggede områder er truet ved stormflod og skybrud.

Det betyder, at der i de kommende år skal være større fokus på vandhåndteringen i planlægningen af nyt byggeri og tekniske anlæg

Klimatilpasning skal tænkes ind i **planlægning og byudvikling** både lokalt og på kommunalt niveau. Klimaløsningerne skal tilpasses og udnytte eksisterende topografi og samtidigt bevare og udvikle de grønne kvaliteter.

- Antal **hændelser for stormflod og skybrud** fra 2007: 7.
- Antal **klimatilpasningsprojekter i bebyggede områder** fra 2007: 3. (De fem haver, klimasikring af Vollerup og delprojekt i Gråsten by)
- Antal **initiativer**, der giver oplysning og tidlig varsel. Der foregår monitorering af vandstanden ved søerne i Gråsten og Kær Vig.

Tidslinje stormflod og skybrud

Indikatorer og status Klimaindsats

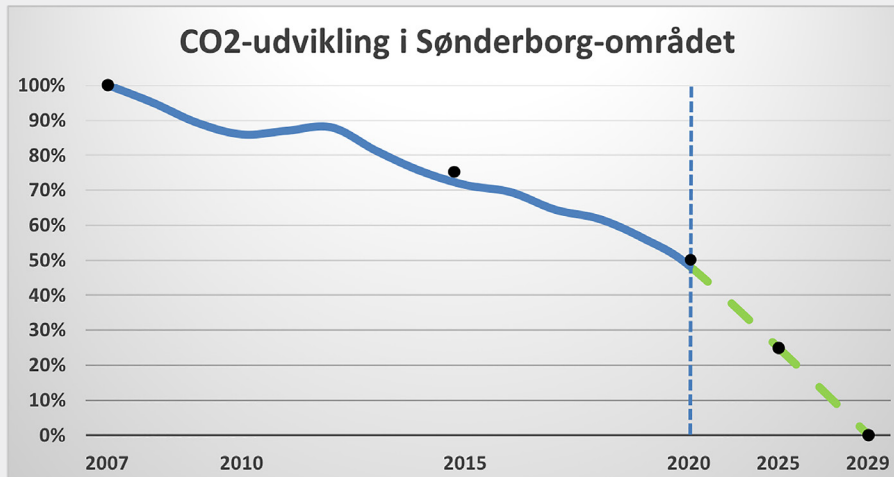
Delmål 13.2

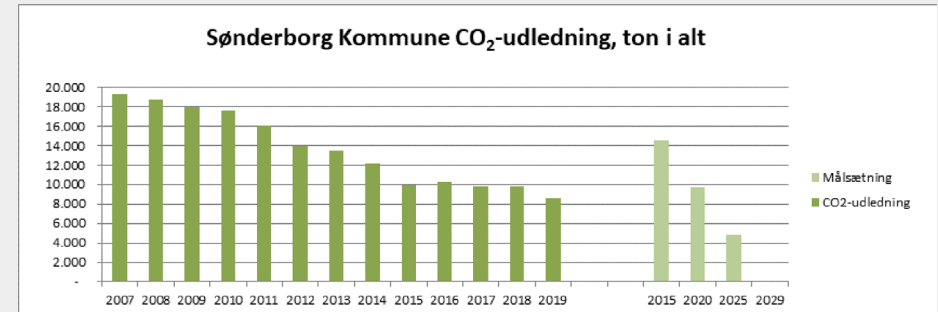
Tiltag mod klimaforandringer skal integreres i nationale politikker, strategier og planlægning.

CO₂-REDUKTIONER

- Den samlede CO₂-udledning for Sønderborgområdet er faldet 51,7% fra 2007 til 2020

- Den samlede CO₂-udledning for Sønderborg Kommune som virksomhed er faldet med 55,7% fra 2007 til 2019

ENERGISYSTEMET - ANTAL TONS CO₂

Målsætninger for klimagasser fra "industri, affald og spildevand"	
2018	26.273 ton CO ₂ e
2025	26.273 ton CO ₂ e
2030	26.273 ton CO ₂ e
2050	0 ton CO ₂ e

Målsætningen for et CO₂-neutralt Sønderborg-område i 2029, har følgende delmål for CO₂-reduktion fra energiproduktion

2015	25% CO ₂ -reduktion
2020	50% CO ₂ -reduktion
2025	75% CO ₂ -reduktion
2029	100% CO ₂ -reduktion
2050	106% CO ₂ -reduktion

Indikatorer og status Klimaindsats

Delmål 13.2

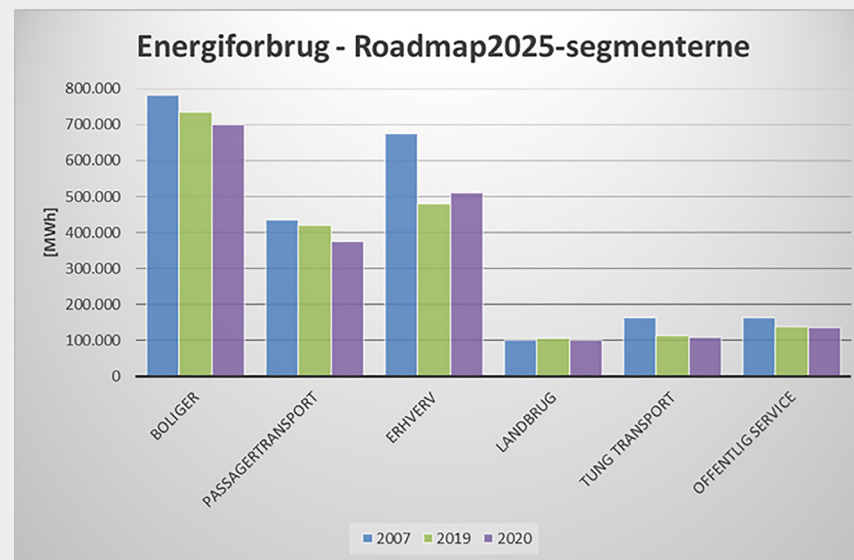
Tiltag mod klimaforandringer skal integreres i nationale politikker, strategier og planlægning.

LANDBRUG - ANTAL TONS CO₂

I 2018 udledte landbruget i Sønderborg Kommune 225.972 ton CO₂

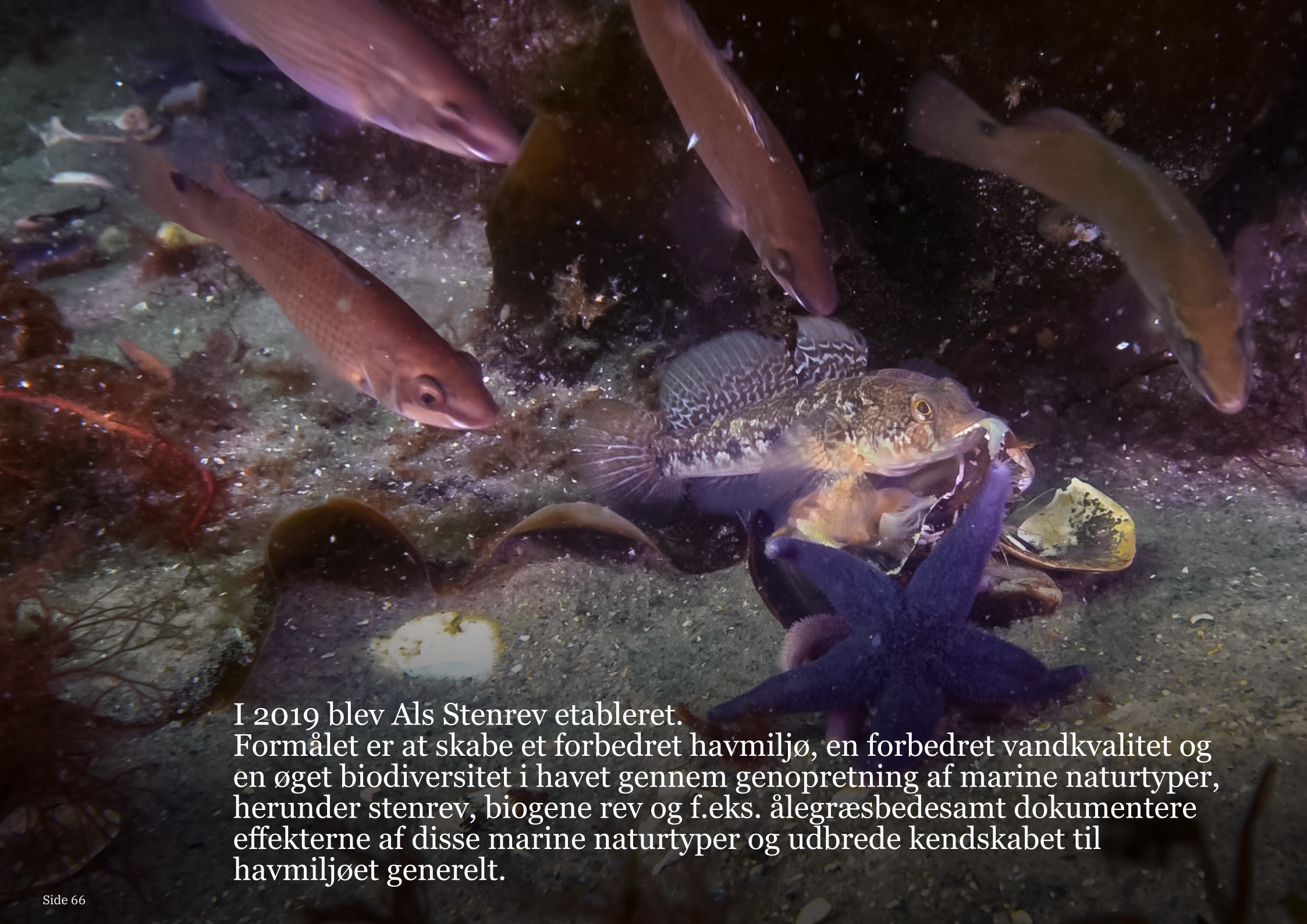
Målsætning	
2025	142.165 ton CO ₂ e
2030	138.017 ton CO ₂ e
2050	27.564 ton CO ₂ e

Målsætningen for en reduktion af landbrugets og det åbne lands (AFOLU) emissioner af metan og lattergas er:	
2025	37% CO ₂ e-reduktion
2030	38% CO ₂ e-reduktion
2050	87% CO ₂ e-reduktion

RELEVANTE POLITIKKER OG HANDLINGSPLANER

- Beredskabsplan
- Klimatilpasningsplan 2014
- Kommuneplan 2019-2031
- Bæredygtighedspolitik 2021-2024
- Klima- og Energipolitikken 2020-2025
- ProjectZero Roadmap2025
- SEP Sønderborg 2015
- DK2020 Sønderborg

I 2019 blev Als Stenrev etableret. Formålet er at skabe et forbedret havmiljø, en forbedret vandkvalitet og en øget biodiversitet i havet gennem genopretning af marine naturtyper, herunder stenrev, biogene rev og f.eks. ålegræsbedesamt dokumentere effekterne af disse marine naturtyper og udbrede kendskabet til havmiljøet generelt.

Verdensmål 14

Bevare og sikre bæredygtig brug af verdens have og deres ressourcer

Verdensmål 14 handler om at reducere al slags havforurening og sørge for genoprettelsen af sunde og produktive have. Der skal ske en effektiv regulering af høstning og overfiskeri, mens der skal planlægges for en hurtig genoprettelse af fiskebestanden. Ulandenes særlige behov i forbindelse med WTO-forhandlinger om fiskerisubsidier skal anerkendes. Der skal ske en øget forskning på området, og der skal deles viden og udveksling af havteknologi.

STATUS

Foreningen Als Stenrev har for fonds- og EU midler udlagt 35.000 tons sten i perioden 2012-20 primært som naturtypen huledannende stenrev. Sønderborg Kommune støtter op om stenrevsarbejdet. Projektets forskning viser, at der efter udlægningen af de nye stenrev er over 100 gange så mange torsk i forhold til bar bund.

Der er 24 officielle badeområder, hvoraf de 9 er Blå Flag strande. Gennem hele badevandssæsonen testes kvaliteten af badevandet for indholdet af e.coli og enterokokker.

UDFORDRINGER

Havmiljøet omkring Sønderborg Kommune er udfordret på det høje iltsvind pga det høje indhold af kvælstof og fosfor. Havbunden er præget af mange års fiskeri af sten og bundtråling. Derfor er mange naturtyper ødelagt.

MÅL

Kvalitetsmål for havnaturtyper:

Vandområdeplanerne har fastlagt ålegræssets udbredelsesdybde som indikator for havmiljøets tilstand. Målet for udbredelsesdybden i vandmiljøplanerne er 80% af uberørt tilstand. Den uberørte tilstand (referencetilstanden) i Flensborg Fjord er 17 m. Målet er derfor ca. 14 m. Seneste målinger fra 2010 viser en udbredelsesdybde ud til 4 m, hvilket også kan bekræftes af observationer fra 2019.

Sønderborg Kommune er omgivet af et Natura2000-område, der går fra Flensborg Fjord og Bredgrund og til farvandet omkring Als. Området dækker omkring 68.300 ha. og har til formål at beskytte edderfugle, marsvin, stenrev og sandbankerne i området.

Sønderborg Kommune er partner i et EU lifeprojekt, hvor der ved udlægning af 10 ha. stenrev skabes nye fourageringsområder for edderfuglen i Sønderborg Bugt. Projektet vil samtidig gavne naturtypen stenrev og fourageringsmuligheden for marsvin.

Vi har i Sønderborg Kommune valgt 2 ud af 10 delmål:

14.1 - Omhandler havforurening

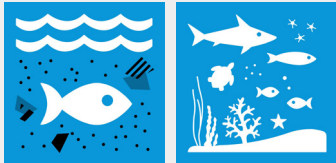
14.2 - Omhandler økosystemer i havet

Indikatorer og status

Livet i havet

Delmål 14.1, 14.2

14.1: Inden 2025 skal alle former for havforurening forhindres og væsentligt reduceres, især forurening forårsaget af landbaserede aktiviteter, herunder havaffald og forurening med næringsstoffer.

14.2: Inden 2020 skal hav- og kystnære økosystemer beskyttes og forvaltes bæredygtigt for at undgå væsentlige negative indvirkninger, bl.a. ved at styrke deres modstandskraft og ved at genoprette dem for at opnå sunde og produktive have.

KYSTVANDENES TILSTAND

- Antal **kystvande med god økologisk tilstand**. Ingen af de 7 kystvande omkring Sønderborg Kommune lever op til de krav, der stilles i Vandområdeplanerne til god økologisk tilstand
- Antal **kystvande med god kemisk tilstand**. 6 af de 7 kystvande opfylder kravene om god kemisk tilstand
- Årligt **areal med iltsvind**. Iltsvind er opdelt i 3 kategorier: intet iltsving, moderat iltsvind og kraftige iltsving. I farvandet omkring Als er der målt kraftigt iltsvind i 2020
- **Ålegræssets udbredelsesdybde**. Seneste målinger fra 2010 viser en udbredelsesdybde ud til 4 m, hvilket også kan bekræftes af observationer fra 2019
- Antal **strande med god badevandskvalitet**. Badevandskvaliteten opgøres fra "udmærket" over "god" til "tilfredsstillende" og "ringe". I 2019 havde 21 af badestrandene en udmærket badevandskvalitet, mens 3 havde en god badevandskvalitet

RELEVANTE POLITIKKER OG HANDLINGSPLANER

- Naturpolitikken
- Kommunalplan 2019-2031
- Relevante lokalplaner
- Spildevandsplan
- Fællesregulativ for de offentlige vandløb

Verdensmål 15

Beskytte, genoprette og støtte bæredygtig brug af økosystemer på land, bekæmpe ørkendannelse, standse udpining af jorden og tab af biodiversitet

Verdensmål 15 skal sikre bevarelse og genoprettelse af jord og vådområder samt sikre bæredygtig brug heraf. Derudover skal Verdensmålet fremme bæredygtig styring af alle slags skove, stoppe afskovning og genoprette ødelagte skove. Ørkendannelse skal bekæmpes, og ødelagt jord genoprettes, samtidigt med at bjerges økosystemer skal bevares. Der skal ske en markant reduktion i ødelæggelsen af naturen og dens biodiversitet, og der skal sikres en fair og lige fordeling af fordele ved brug af genetiske ressourcer. Krybskytteri skal stoppes, og ulovlig handel med beskyttede dyrearter og planter skal standses. Slutteligt skal der indføres tiltag til at forebygge indtrængen af invasive arter.

STATUS

Sønderborg Kommune er en udpræget landbrugskommune. I april 2019 var der 392 landbrug i Sønderborg Kommune, der til sammen forvaltede 65% af kommunens samlede areal. Dermed dækker landbruget et stort areal, hvilket sætter naturen under pres. Landbrugets produktion af slagtesvin og søer er blandt de største i Danmark.

Sønderborg Kommune har en naturpolitik, som tager udgangspunkt i naturens kvalitet. Der vurderes ud fra 4 målbare parametre (vildhed, oprindelighed, autenticitet og kontinuitet).

Sønderborg Kommune har udarbejdet en samlet planlægning for naturbeskyttelsesinteresser i et Grønt Danmarkskort, som et led i ændring af Planloven. Her udpeges eksisterende og potentielle naturområder og økologiske forbindelser.

I samarbejde med Naturstyrelsen og Vandværkerne har Sønderborg Kommune gennemført et skovrejsningsprojekt bestående af 150 ha. ved Oksbøl på Nordals. Formålet med projektet har været at beskytte grundvandet i området. Men projektet vil samtidigt skabe mere skov på Nordals, og sammen med de lysåbne arealer, som vil indgå i området, vil der skabes plads til forskellige naturtyper og aktiviteter.

I december 2020 blev Naturpark Nordals optaget i Friluftsrådet mærkningsordning Danske Naturparker. Naturpark Nordals dækker et område på 1656 ha. med varieret natur – nor og vige i kontakt med havet, flere ferskvandssøer og to skove.

Vi har i Sønderborg Kommune valgt 4 ud af 12 delmål:

15.1 - Omhandler økosystemer på land og i ferskvand

15.2 - Omhandler bæredygtig skovforvaltning

15.5 - Omhandler truede arter

15.8 - Omhandler invasive arter

Verdensmål 15

Beskytte, genoprette og støtte bæredygtig brug af økosystemer på land, bekæmpe ørkendannelse, standse udpining af jorden og tab af biodiversitet

UDFORDRINGER

Naturen er under pres i Sønderborg Kommune, hvor andelen af markarealer udgør knap 67% af kommunens areal. Til sammenligning udgør markerne 59,6% af arealet i hele Danmark. Dermed har naturen mindre plads at boltre sig på i Sønderborg Kommune, hvor også andelen af skov er lavere sammenlignet med resten af landet.

Det levende liv i biotoperne er ofte mangelfuldt beskrevet pga. manglende registreringer.

Vandløb og søer i Sønderborg Kommune lever ikke op til de kvalitetskrav, der er stillet i Vandområdeplanerne. 1 ud af 12 målsatte søer lever op til kravene. Der er således plads til væsentlige forbedringer i de undersøgte søer og vandløb.

MÅL

Naturkvalitetsmål kan bruges som et retvisende mål for naturens tilstand. Sønderborg Kommune anvender naturkvalitet til arbejdet med naturkvalitetsplanen for kommunen.

Naturens kvalitet skal højnes ved at bevare og ved at have særligt fokus på udviklingspotentialet, der ligger i de oprindelige arter og landskaber.

Ved at sætte fokus på, hvor maden kommer fra, bæredygtige og klimavenlige fødevarer dyrket lokalt og spist i sæson, bliver der sat fokus på bæredygtigt brug af naturens ressourcer.

Indikatorer og status

Livet på land

Delmål 15.1

15.1: Inden 2020 skal der sikres bevarelse, genoprettelse og bæredygtig brug af økosystemer på land og i ferskvand, specielt skove, vådområder, bjerge og tørrområder i henhold til forpligtigelser under internationale aftaler.

ØKOSYSTEMER PÅ LAND OG I FERSKVAND

Et vigtigt element i naturkvalitetsmålet er artsregistreringer og det landsdækkende HNV kort (High Nature Value), som evaluerer på de fysiske forhold og artsindholdet. De anvendte data er ofte reduceret til fysiske forhold som f.eks. nærhed til kyst, driftsform, jordbundsforhold mm. Metoden omfatter det samlede areal af natur i kommunen inkl. småbiotoper og skove. Metoden omfatter ikke marine naturtyper, som er Statens ansvarsområde.

Antal ha. Natura 2000 områder i 2020 på land	i alt 2071 ha.
Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov	879 ha.
Lilleskov og Troldsmose	685 ha.
Augustenborg Skov	33 ha.
Sønderskoven og Lambjerg Indtægt	474 ha.

- Andel af **søer og vandløb, der lever op til målopfyldelsen i vandområdeplanen** er kun 29,4 km. ud af 159 km. målsatte vandløb.
- Total **fredet areal** i alt 1273,4 ha.

AREALFORDELING OG NATURTYPE

Skovene i Sønderborg Kommune fylder en forholdsvis stor del af naturområderne og er af regional værdi. Det betyder, at skovene huser truede arter, der er sjældne, når man ser på et regionalt plan.

Arealtype	% af arealet i Sønderborg	% af arealet i hele Danmark
Skov	9,3%	14,0%
Mark	67,2%	59,6%
Hede/overdrev	0,5%	2,8%
Eng/mose	4,1%	5,9%
Sø	1,1%	1,7%
Byer/grønt	8,5%	6,4%
Byer/befæstet	3,1%	2,7%
Andet	6,2%	6,9%
Total	100,0%	100,0%

Note: Tabellen viser arealfordelingen af forskellige areal(natur)typer i Sønderborg Kommune og hele Danmark. For de arealtyper, hvor der ikke findes kvalitetsdata (byer/grønt og byer/befæstet) er der valgt en fast, skønnet værdi for samtlige kommuner. Restarealet 'Andet' er for hver kommune tildelt en gennemsnitsværdi af de øvrige arealtyper.

Indikatorer og status

Livet på land

Delmål 15.1

15.1: Inden 2020 skal der sikres bevarelse, genoprettelse og bæredygtig brug af økosystemer på land og i ferskvand, specielt skove, vådområder, bjerge og tørrområder i henhold til forpligtigelser under internationale aftaler.

NATURKVALITET

Sønderborg Kommune vurderer, at den lokale metode til at måle naturkvaliteten for nuværende er det bedste værktøj til at beskrive naturens aktuelle tilstand. Nedenstående skemaer viser data, der er indsamlet i foråret 2020. I fremtiden vil vi måle på våd natur, lysåben tør natur, samt skov og krat.

Naturkvalitet Ha	5 Udfordret	4 Moderat	3 God	2 Særlig	1 Høj
Våd natur	201	1005	409	499	23
Lysåben tør natur	25	171	73	31	2
Skov og krat					
Samlet areal ha	226	1176	482	530	25
Naturkvalitet % af samlet areal	5 Udfordret	4 Moderat	3 God	2 Særlig	1 Høj
Samlet areal %	9 %	48%	20%	22 %	1 %
High Nature Value	0-3	4-5	6	7-8	9-14

NATURKAPITALEN

Naturkapitalen er lavere i Sønderborg Kommune sammenlignet med værdien af naturen i hele Danmark. Naturkapitalen viser fordelingen af forskellige naturtyper og deres naturtilstand i kommunen.

NATURKAPITALINDEKS

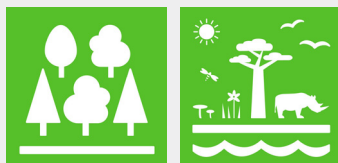

Indikatorer og status

Livet på land

Delmål 15.2, 15.5

15.2: Inden 2020 skal bæredygtig forvaltning af alle typer af skove fremmes, skovrydning skal stoppes, forringede skove skal genskabes og skovrejsning og skovtilplantning skal væsentligt øges.

15.5: Der skal tages omgående og væsentlig handling for at begrænse forringelse af naturlige levesteder, stoppe tab af biodiversitet, og inden 2020 beskytte og forhindre udryddelse af truede arter.

BÆREDYGTIG FORVALTNING AF SKOV

- Antal **skovrejsninger** i 2019 har været 4,27 ha.

BIODIVERSITET

- Antal **vådområder** - Bundsø 154 ha. Birkepøl 184 ha. (igangværende)
- Antal **naturgenopretningsprojekter** - Mjels sø 55 ha.
- Antal **naturparker** - Naturpark Nordals er 1656 ha.

BESKYTTELSE AF BIODIVERSITETEN OG NATURLIGE LEVESTEDER (RØDLISTE)

I kommunen skal der være fokus på følgende rødlistede arter:

Ål	Storspove	Rødhovedet and	Vendehals
Pungmejse	Rød glente	Dværghmåge	Blishøne
Hjejle	Nattergal	Mosehornugle	Gulspurv
Fiskeørn	Grønbenet rørhøne	Lomvie	Stor præstekrave
Hvid stork	Sortspætte	Islandsk rødben	Skeand
Stenvender	Sangsvane	Slørugle	Krikand
Drosselrørsanger	Engsnarre	Gulbug	Atlingand
Stor hornugle	Hvinand	Sorthalset lappedykker	Alk
Almindelig ryle	Rørdrum	Stor tornskade	Havterne
Sortterne	Taffeland	Lærkefalk	Sorthovedet måge
Lille flagspætte	Isfugl	Pibeand	Bjergvipstjert
Turteldue	Duehøg	Spidsand	Markfirben
Troldand	Spurvehøg	Tinksmid	Strandtudse
Vibe	Gulirisk	Svaleklire	Løgfrø
Gravand	Hættemåge	Stær	Grøn frø han - latterfrø hun - bestande
Ride	Plettet rørvagtel	Klyde	Damflagermus
Toppet lappedykker	Skærpiber	Grønspætte	Gråsæl
Løvsanger	Dværgerterne	Stor skallesluger	Hasselmus
Agerhøne	Broget fluesnapper	Toppet skallesluger	Odder
Stenpikker	Karmindompap	Biæder	Vildsvin

Indikatorer og status

Livet på land

Delmål 15.8, 15.9

15.8: Inden 2020 skal der introduceres foranstaltninger for at forhindre indførelsen og væsentligt begrænses indvirkningen af invasive arter på land- og i vandøkosystemer, og der skal kontrolleres eller udryddes de prioriterede arter.

INVASIVE ARTER

Som andre kommuner har Sønderborg Kommune en indsatsplan for bekæmpelse af kæmpe bjørneklo, der er en invasiv art. Der er også fokus på rynket rose. Begge arter er dog ikke målbare og derfor ikke med i denne opgørelse

- Antal indrapportede nedlagte **mårhunde** i 2020 var 328. Det er en væsentlig stigning i forhold til 2019, hvor antallet var 119.

RELEVANTE POLITIKKER OG HANDLINGSPLANER

- Naturpolitikken
- Plejeplan for Kær Vestermark
- Kommunalplan 2019-2031
- Relevante lokalplaner
- Spildevandsplan
- Indsatsplan for bekæmpelse af kæmpe bjørneklo

Verdensmål 16

Støtte fredelige og inkluderende samfund. Give alle adgang til retssikkerhed og opbygge effektive, ansvarlige og inddragende institutioner på alle niveauer

Verdensmål 16 handler om at reducere alle former for vold og fremme retssikkerhed nationalt og globalt. Mængden af ulovlige penge- og våbenstrømme skal reduceres, mens organiseret kriminalitet skal bekæmpes. Der skal udvikles ansvarlige, åbne og inkluderende institutioner og medbestemmelse, og der skal sikres imødekommende og repræsentative beslutninger. Ulandenes deltagelse i den globale ledelse skal styrkes, og alle skal have et pas og en fødselsattest. Fundamentale rettigheder skal beskyttes, og de nationale forhold til at forebygge vold og bekæmpelse af terrorisme og kriminalitet skal styrkes.

STATUS

Sønderborg Kommune har valgt at have et øget fokus på at få de unge aktiveret til at stemme, da denne gruppe generelt set i hele landet har en lav valgdeltagelse. Modsat Folketingsvalgene kan man ved kommunalvalget godt stemme, selvom man ikke er dansk statsborger.

Der er generelt en lavere stemmedeltagelse for borgere med anden etnisk herkomst end dansk ved kommunal- og regionsvalgene.

I forhold til vold og kriminalitet arbejder Sønderborg Kommune med en forebyggelsesindsats, som hviler på forskning. Hos "BABA" og "Bydelsmødre" undervises frivillige i, hvordan de spotter negativ social kontrol, og hvordan det defineres, da det kan være svært at kende forskel på negativ social kontrol og en 'streng opdragelse'. Afsnittet om "Bydelsmødre" og "BABA" er beskrevet i mål 5 om ligestilling.

UDFORDRINGER

For Sønderborg Kommune peger Verdensmål 16 i retning af udfordringer med flere anmeldelser om vold i kommunen og flere tvangsfjernelser over tid.

Vi har i Sønderborg Kommune valgt 5 ud af 12 delmål:

16.1 - Omhandler vold og voldsrelateret dødsfald

16.2 - Omhandler mishandling og vold mod børn

16.4 - Omhandler ulovlig våbenbesiddelse og organiseret kriminalitet

16.6 - Omhandler effektive, ansvarlige og gennemsigtige institutioner

16.7 - Omhandler inkluderende og deltagerbaserede beslutningsprocesser

Verdensmål 16

Støtte fredelige og inkluderende samfund. Give alle adgang til retssikkerhed og opbygge effektive, ansvarlige og inddragende institutioner på alle niveauer.

MÅL

Vi vil fremme borgernes reelle muligheder for at deltage i beslutningsprocesser. Vores institutioner skal tilrette service- og myndighedsopgaver, således borgerne får en reel mulighed for at medvirke.

Vi ser integration som en fælles indsats, hvor den tidlige og forebyggende indsats er afgørende for en endnu bedre integration samtidig med, at vi ser arbejde, uddannelse og et aktivt medborgerskab som afgørende for en vellykket integration. Det er særligt vigtigt for os, at vi også får flere kvinder fra ikke vestlige lande i arbejde.

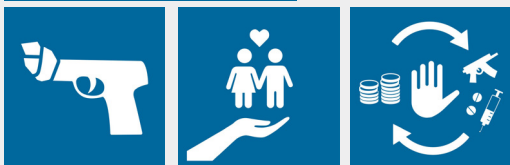
Vi vil bevare og udbygge vores frontposition på de specialiserede tilbud indenfor psykiatriområdet.

Indikatorer og status

Fred, retfærdighed, stærke institutioner

Delmål 16.1, 16.2, 16.4

16.1: Alle former for vold og voldsrelateret dødsfald skal reduceres væsentligt overalt.

16.2: Mishandling, udnyttelse og menneskehandel og alle former for vold og tortur mod børn skal stoppes.

16.4: Inden 2030 skal ulovlige penge- og våbenstrømme væsentligt reduceres, og indsatsen for inddrivelse og tilbagelevering af stjålne værdier og bekæmpelse af alle former for organiseret kriminalitet skal styrkes.

VOLDSANMELDELSER OG MANDDRAB

- Antal **mord**. Fra 2012 til 2018 har der været 2 sigtelser for manddrab. I 2013 og 2014 er antallet af sigtelser for forsøg på manddrab 9.

VOLDSANMELDELSER

- Anmeldelser om **vold** i Sønderborg Kommune er faldet fra 2011 til 2014 fra 290 til 180. Det er så efterfølgende steget igen til 331 i 2018.

Da der givetvis er voldstilfælde, som ikke anmeldes til politiet, vil det reelle antal af voldstilfælde være højere end antallet af anmeldte voldstilfælde.

UDSATTE BØRN SØNDERBORG KOMMUNE

- Antal **underretninger** i 2019 var 1981
- Antal **anbringelser** i 2019 var 145

ULOVLIG VÅBENBESIDDELSE

- Antal **sigtelser efter våbenloven** i Sønderborg Kommune er steget fra 69 i 2012 til 250 i 2019. Stigningen i antallet af sigtelser efter våbenloven er generel for alle de sønderjyske kommuner.

INDBRUD OG TYVERI

- Antallet af **anmeldelser om tyveri** er faldet fra 2.152 i 2012 til 1.809 i 2019.
- Antal **indbrud i private beboelser** var i 2020 108. Antallet af indbrud er faldet markant.

FOREBYGGELSE IMOD UNDGDOMSKRIMINALITET

Der har været rejst 70 sigtelser mod unge under 15 år i 2020.

For unge under 18 år er der rejst 256 sigtelser i 2020.

- Antal **kriminalforebyggende foredrag** SSP har foretaget om forskellige emner i skoler var i 2020 139.
- Antal **foredrag om sikker fyrværkeri håndtering**, herunder ulovligt fyrværkeri var i 2020 15.
- Antal **mindre-rus oplæg på ungdomsuddannelser** om bl.a. misbrugsforebyggelse var i 2020 46.

Indikatorer og status

Fred, retfærdighed, stærke institutioner

Delmål 16.6, 16.7

16.6: Der skal udvikles effektive, ansvarlige og gennemsigtige institutioner på alle niveauer.

16.7: Der skal sikres lydhøre, inkluderende, deltagerbaserede og repræsentative beslutningsprocesser på alle niveauer.

MERE GENNEMSIGTIGHED OG INDDRAGENDE PROCESSER I DE OFFENTLIGE INSTITUTIONER

- Antal **henvendelser til borgerrådgiveren** var i 2019 489.
- Antal **klager til borgerrådgiveren** var i 2019 200.

VALGDELTAGELSE

- **Stemmeprocenten ved folketingsvalget** i 2019 var 83,08%
- **Stemmeprocenten ved kommunalvalget** i 2017 var 74,54%
- **Stemmeprocenten for unge mellem 18-29 år** blev øget fra 56% i 2013 til 57,4% i 2017.

RELEVANTE POLITIKKER OG HANDLINGSPLANER

- Socialpolitikken 2017-2020
- Byrådets Vision og Planstrategi 2018-2021
- Helhedsplanen - kvalitet i dagtilbud og skoler

Verdensmål 17

Styrk det globale partnerskab for bæredygtig udvikling og øge midlerne til at nå målene

Verdensmål 17 skal sikre optimale forhold rent økonomisk, teknologisk, handelsmæssigt, politisk og institutionelt set for alle lande, så Verdensmålene kan realiseres. Kapaciteten til at inddrive skatter og afgifter skal styrkes, mens der skal flere penge til ulandene. Samarbejdet om forskning, teknologi, innovation og vidensdeling skal styrkes, og der skal ske en større udbredelse af miljøvenlig teknologi. På handelsplan skal der bl.a. fremmes et universelt, regelbaseret og åbent multilateralt handelssystem under WHO. Politisk og institutionel sammenhængskraft skal øges ved blandt andet at styrke den globale makroøkonomiske stabilitet og den politiske sammenhængskraft omkring bæredygtig udvikling. Partnerskaber af forskellig art skal fremmes herunder offentlig, offentlig-privat og civilsamfundspartnerskaber. Derudover skal ulandenes mulighed for at forøge deres indsamling af højkvalitets og præcis data øges.

Vi har i Sønderborg Kommune valgt 4 ud af 19 delmål:

17.6 - Omhandler videnskabelige- og teknologiske samarbejdsaftaler

17.14 - Omhandler at øge bæredygtig udvikling

17.16 - Omhandler partnerskaber med forskellige interessenter

17.17 - Omhandler offentlige og private partnerskaber

STATUS

I Sønderborg Kommune har vi tre fyrtårnsprojekter, der alle er OPPer (Offentligt-Privat Partnerskab).

ProjectZero

ProjectZero er visionen om vækst og nye grønne arbejdspladser med den effekt, at Sønderborg-området bliver CO₂-neutralt i 2029. Vi viser viljen til at igangsætte og virkeliggøre nye forretningsdrevne koncepter, udvikle nye løsninger og indlede nye partnerskaber.

Sønderborg Kommunes borgere skal føle medejerskab til ProjectZero, og sammen vil vi i Sønderborg arbejde videre på at markere vores kommune på verdenskortet - mens vi realiserer ambitionen om at være en CO₂-neutral kommune i 2029.

Byens Havn

Sønderborg Havn udvikles til et vartegn for byen og et samlingspunkt for både kommunens borgere, erhvervsliv og turister. Fra hotel til multikulturhus og kollegie bliver havnen til en moderne og dynamisk bydel, hvor man kommer for at opleve og være sammen. Det ambitiøse og visionære Frank Gehry-projekt repræsenterer Sønderborgs ånd: Vi drømmer ikke kun stort, vi realiserer vores drømme.

Nordals Ferieresort

Vi vil skabe et unikt tilbud, som spiller sammen med naturen og landskabet på bedste vis. Ambitionen er at tiltrække flere ferieturister, øge omsætningen hos detailhandlen og turistaktører samt skabe flere arbejdspladser. Med etableringen af Nordals Ferieresort udnytter vi potentialet på Nordals og bidrager til den samlede turismeudvikling i Sønderborg Kommune. Nordals Ferieresort bliver en central del af arbejdet for at opfylde formålet med Sønderborg Kommunes Masterplan for Handel & Turisme.

Verdensmål 17

Styrk det globale partnerskab for bæredygtig udvikling og øge midlerne til at nå målene

UDFORDRINGER

Sønderborgs geografiske placering er en udfordring i forhold til at tiltrække kvalificeret arbejdskraft.

Byrådet igangsatte i maj 2020 indsatsen ”Sønderborg i arbejde”. Her inviterede Byrådet fagforeninger, virksomheder og uddannelsesinstitutioner til at indgå i et partnerskab med målet om at få og beholde – Sønderborg i arbejde.

MÅL

Vi vil gå forrest, når det gælder CO₂-neutralitet og grøn omstilling. Vi skal styrke denne position og derved synliggøre Sønderborg Kommune som et attraktivt sted at arbejde, etablere og drive højteknologiske arbejdspladser og virksomheder indenfor grøn omstilling.

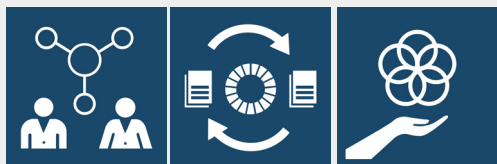
For at kunne tiltrække flere studerende til Sønderborg Kommune vil vi styrke uddannelses- og læringsmiljøet. Vi skal understøtte udviklingen af Center for Industriel Elektronik og bidrage til, at flere ingeniørstuderende vælger Sønderborg til. Et tæt samarbejde mellem virksomhed og uddannelse skal skabe en rød tråd fra uddannelse til job. Vi vil styrke uddannelsesindsatsen overfor de ledige, så den målrettes virksomhedernes behov.

Sønderborg Kommune har besluttet at etablere Center for Verdensmål på Kær Vestermark, som er bynært naturskønt og rekreativt område. Dette projekt er baseret på mange partnerskaber, der skal vise, hvordan Verdensmålene kan realiseres i praksis.

Indikatorer og status Partnerskab for handling

Delmål 17.6, 17.14 og 17.16

17.6: Der skal forbedres Nord-Syd-, Syd-Syd- og det regionale triangelære samarbejde samt det internationale samarbejde omkring, og adgang til, videnskab, teknologi og innovation, og øges vidensdeling igennem gensidige aftalte vilkår, herunder forbedret koordinering af eksisterende mekanismer, især på FN-niveau, og gennem en global teknologi-faciliteringsmekanisme.

17.14: Politikkomitèens for bæredygtig udvikling skal styrkes.

17.16: Det globale partnerskab for bæredygtig udvikling skal styrkes, suppleret af partnerskaber med mange forskellige interesser, der mobiliserer og deler viden, ekspertise, teknologi og finansielle ressourcer, for at støtte alle lande i at nå verdensmålene for bæredygtig udvikling, især udviklingslandene

ENERGI OG MILJØVIRKSOMHEDER I SØNDERBORG KOMMUNE

- Antal **virksomheder, der arbejder med energi og miljø** i Sønderborg Kommune. Der var i 2016 omkring 2.000 arbejdspladser i virksomheder, der arbejder med energi og miljø. Fra 2014 til 2016 faldt antallet af arbejdspladser i kommunen inden for energi og miljøområdet med mellem 2-3%.

INTERNATIONAL UDDANNELSE OG VIDENSDELING

- Antal **uddannelser med baggrund i videnskabelig- og teknologiske samarbejder**. Center for Industriel Elektronik (CIE) og Center for Industriel Mekanik (CIM) er et partnerskab mellem Danfoss, Linak, SDU, Sønderborg Kommune og Region Syddanmark.

ÅRLIGE ARRANGEMENTER OM BÆREDYGTIGHED

- Antal **afholdte verdensmåls- og bæredygtighedsarrangementer** som House of Science stod for var for 14 børnehaver og 62 for skoler.
- Antal **verdensmålsfestivaler**. I 2019 og 2020 er der blevet holdt en årlig bæredygtighedsfestival og konferencen Impact the Future er fra 2020 en tilvsendende konference.
- Antal **afholdte kurser** for lærere/pædagoger, ca. 100.
- Antal **arrangementer om energirensning og grøn energi**. ProjectZero og Sønderborg Kommune har i fællesskab holdt 6 store informationsarrangementer for borgere i 2020.

Indikatorer og status

Partnerskab for handling

Delmål 17.17

17.17: Der skal tilskyndes og fremmes effektive offentlige partnerskaber, offentligt-private partnerskaber og civilsamfundspartnerskaber, som bygger på erfaringer og ressourcestrategier fra partnerskaber.

OFFENTLIGE PARTNERSKABER, OPP'ER OG CIVILSAMFUNDSPARTNERSKABER

Byens Havn i Sønderborg er et god eksempel på et OPP, der har haft en stor betydning for Sønderborg Kommune. Masterplanen har omdannet den tidligere industrihavn til et livligt byområde. Hele området strækker sig langs havnefronten og rummer parker, boliger, erhvervsejendomme, bygninger til rekreative og kulturelle formål samt hotel Alsik. Det er den verdenskendte arkitekt Frank Gehry, der har skabt masterplanen for den bæredygtige bydel, der nu står færdig.

- Antal **igangværende offentlige og private partnerskaber** i Sønderborg Kommune er 2, nemlig ProjectZero og Nordals Resort.

RELEVANTE POLITIKKER OG HANDLINGSPLANER

- Bæredygtighedspolitik 2021-2024
- Byrådets Vision 2018-2021

Sønderborg Kommune
Rådhusstorvet 10
6400 Sønderborg
T: 88 72 64 00
E: post@sonderborg.dk
W: sonderborgkommune.dk

